

DI
DRITA ISLAME

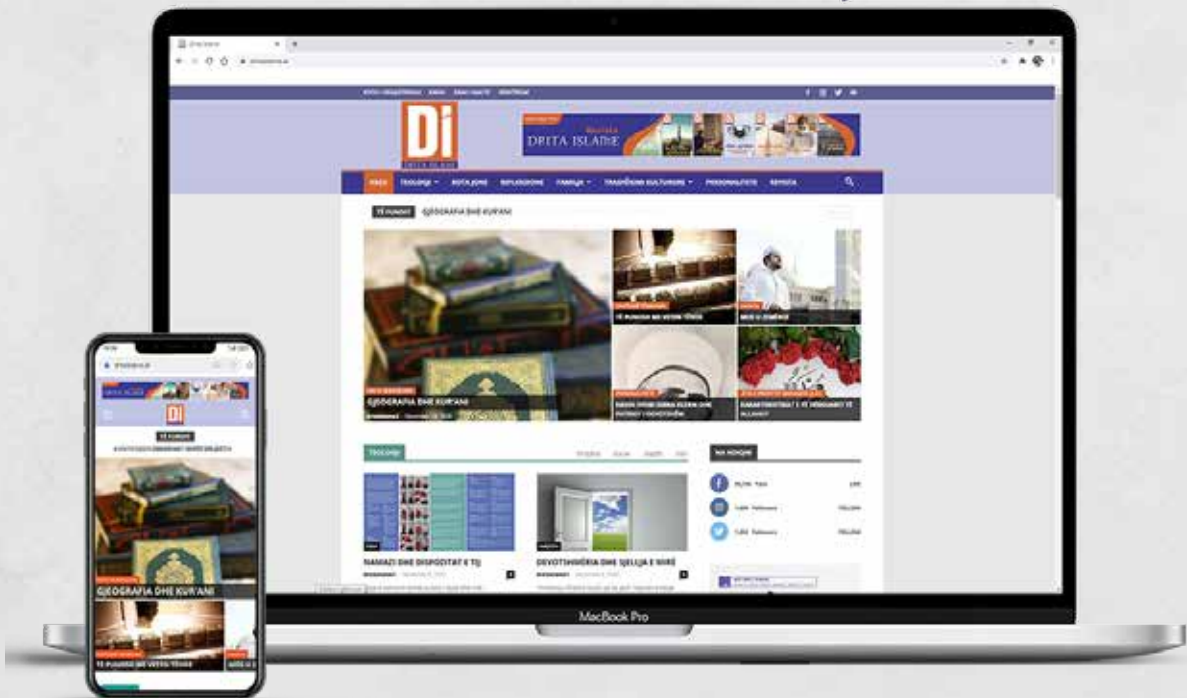
Aroma

E TRE MUAJVE TË BEKUAR

Revista Drita Islame në versionin online...

www.dritaislame.al

TEOLOGJI

BOTA JONË

REFLEKSIONE

TRASHËGIMI KULTURORE

FAMILJA

PERSONALITETE

www.dritaislame.al

"Drita islame"
Botim i Komunitetit Mysliman
të Shqipërisë

DREJTOR
Dorian Demetja

REDAKTORË
Andrin Rasha
Mehmet Disha

DIZAJNI DHE FAQOSJA
Ejup Lila

KONTAKT:
Tel/fax 04 223 04 092
E-mail: info@dritaislame.al

Viti XXXI i botimit
Nr. 02 (467)
Shkurt, 2022

ISSN 2226-7115

Artikujt

që vijnë në redaksi
dhe botohen,

nuk paraqesin domosdoshmërisht
edhe pikëpamjet e revistës.
Materialet e sjella në redaksi,
pavarësisht nëse botohen apo jo,
nuk i kthehen autorit.

PËRMBAJTJA

4 Duke hyrë në tre muajt e bekuar / Dorian Demetja

6 Ndërgjegjia e pastër, qetësuesi më i mirë / Qani Suku

8 Lajme / Aktivitete

12 Uji që nuk rrjedh, qelbet / Nuredin Nazarko

14 Teoria e evolucionit vihet në pikëpyetje / Selman Zeccac

18 Besimi islam është domosdoshmëri në jetën tonë / Emrie Skuka

22 Profeti Ismail (a.s.) / Taulant Bica

24 Urtësia dhe rëndësia e hixhamit në mjekësinë bashkëkohore / Prim.dr.med.sc. Ali F. Iljazi

28 Hafiz Ismet Dibra (1886-1955) – Personalitet

30 Shqipëria dhe shqiptarët / Myfit Jyksel

32 Vlerësimi i kohës / Aisa Kokiçi

34 Dhimbja dhe urtësia e saj / Esra Buyukcombak

38 Loti në sytë e besimtarit / Hysen Kobellari

DUKE HYRË NË
tre muajt e bekuar

Profeti Muhamed (a.s.) para se të hynin tre muajt e bekuar bënte këtë dua: "Allahu im! Na i bëj të bekuara Rexhepin dhe Shabanin dhe na bashko me muajin e Ramazanit" (Ahmed)

Begatitë e Allahut ndaj robërve të tij janë të mëdha e të panumërta, siç thotë edhe në Kur'an: "Nëse ju doni t'i numëroni begatitë e Allahut ndaj jush, nuk do të mund t'i numëroni" (Ibrahim, 34) Ndër këto begati të panumërta ekzistojnë edhe periudha të veçanta në të cilat njerëzit vepërmirë i shtojnë veprat e mira. Në kushtet e zakonshme, mes kohëve të ndryshme nuk ka ndonjë dallim dhe përparësi. Ndërkaq, disa kohë kanë fituar veçanti dhe vlerë ngaqë janë bërë skenë e disa ngjarjeve me rëndësi në fenë Islame. Vlerësimi i disa aspekteve të kohës në Islam është një mënyrë që begatia dhe mirësia e pafund e Zotit të mbërrijë tek myslimanët.

Sipas kalendarit hënor, që ka si pikënisje hixhretin e profetit Muhamed (s.a.s.) (hixhri), muajt Rexhep, Shaban dhe Ramazan janë muaj shumë të dobishëm dhe të bekuar. Të gjitha netët e mira veç Natës së Mevludit, si Nata e Regaibit, Nata e Israsë dhe Miraxhit, Nata e Beraetit dhe Nata e Kadrit, ndodhen brenda këtyre tre muajve. Allahu i Lartë ndër muajt ka zgjedhur muajin e Ramazanit, ndër netët natën e Kadrit, ndër vendet Mekën, ndër njerëzit Hz. Muhamedin (a.s.) dhe ndër ditët ditën e Xhuma. Muaji Rexhep cilësohet si muaji i mbjelljes, muaji Shaban si muaji i ujitjes dhe muaji i Ramazanit si muaji i korrjes apo mbledhjes së prodhimeve.

Profeti Muhamed (a.s.) në lidhje me këta muaj ka thënë: "Rexhepi është një muaj i madh. Të mirat në këtë muaj Allahu i shumfishon" (Taberani). Pas muajit të Rexhepit vjen muaji i Shabanit. Hz. Aishe (r.a.) thotë: "Nuk e kam parë të dërguarin e Allahut të mbajë më shumë agjërim se sa në muajin e Shabanit" (Muslim). Transmetohet nga Enes b. Malik se Profeti (a.s.) pyetet: O i dërguari i Allahut! Në cilin muaj është agjërimi më i mirë përveç Ramazanit? Pejgamberi përgjigjet: "Për nder dhe respekt të Ramazanit është agjërimi i mbajtur në muajin Shaban" (Tirmidhi). Ndërsa Allahu (xh.sh.) për muajin e Ramazanit ka thënë:

"Ramazani është muaji në të cilin u zbrit Kur'ani, si një udhëzim për njerëzimin dhe sqarues i rrugës së drejtë dhe dallues (i të vërtetës nga gënjeshtria)" (Bekare, 185). Profeti Muhamed (s.a.s.) në lidhje për këtë muaj të bekuar thotë: "Kush agjëron muajin e Ramazanit me besim dhe bindje, i falen të gjitha mëkatet e tij" (Buhari, Muslim). Dijetari i madh dhe i shquar Bediuzaman Said Nursi për këta muaj thotë: "Shpërblimi i çdo të mire, nëse në kohë të tjera është dhjetë, në muajin Rexhep është njëqind, në muajin Shaban më shumë se treqind, në Ramazan ngjitet në njëmijë, në netët e Xhumave shkon me mijëra dhe në natën e Kadrit ngjitet në tridhjetëmijë" (Said Nursi, Şualar, f. 416).

Njeriu në jetën e tij herë pas here hyn në një proces ndryshimi. Dhe është tepër e rëndësishme që drejtimi i këtij ndryshimi të kthehet kah e mira, e dobishmja dhe e drejta. Pikërisht tre muajt e bekuar na hapin dyert dhe na ndihmojnë duke u bërë shkas për një ndryshim pozitiv në jetën tonë. Ata kanë një shije të vetën, e cila i veçon ata nga muajt e tjerë. Secili nga muajt ndjehet me ndjenjat tona të dukshme, ndërsa këta të tre, ndjehen me zemër dhe ndjenja mjaft të thella. Jo më kot Profeti (a.s.) e cilëson muajin Rexhep të Allahut, sepse është muaji i faljes, amnistisë nga Zoti. Ndërsa muajin Shaban e cilëson të tijin, sepse është muaji i shefaatit, ndërmjetësimit të Profetit për falje. Dhe muajin e Ramazanit e cilëson të ymetit të tij, sepse është muaji i shtimit të mirësive të Zotit.

Dijetarët myslimanë janë të mendimit që këto kohë të bekuara të kalohen me adhurime dhe lutje të llojeve të ndryshme. Gjatë këtyre muajve myslimanët falënderojnë Allahun që u ka dhënë mundësi t'i vlerësojnë dhe t'i përfetojnë ato me shëndet, falin namaz, agjërojnë, këndojnë ose dëgjojnë Kur'an, e përmendin Allahun dhe meditojnë, luten për mëshirë dhe paqe për Profetin (a.s.). Ata ndjekin predikime e këshilla, bëjnë vetëllogari dhe kalojnë nëpër sy të metat e gabimet duke bërë pendesë për mëkatet. Me këtë rast myslimanët u japin fund zemërimeve dhe mërive që mund të kenë me të tjerët dhe ndjenjat vëllazërore i zhvillojnë më tej.

Ndërgjegjia e pastër

QETËSUESI MË I MIRË

Njeriun nuk e bën njeri, në dimensionin e tij të përgjithshëm, vetëm konstrukti i tij fizik, pra vetëm trupi i tij i ndryshëm nga krijesat e tjera, por një element shumë i rëndësishëm që e dallon edhe nga një pjesë e konsiderueshme e njerëzve të tjerë është ndërgjegjia; zëri i brendshëm i arsyes, logjikës dhe shpirtit. Nuk janë të njejtë ata që i bren ndërgjegjia dhe ata që nuk i bren ndërgjegjia fare. Ajo që na nxit dhe që na shtyn të analizojmë veprimet tona, fjalët tona; ajo që na bën të reflektojmë mbi çdo gjë që bëjmë dhe që themi është padyshim ndërgjegjia. Është pikërisht ajo që e ndalon njeriun nga rënia në haram; është pikërisht ajo që e ushqen dëshirën e njeriut për të bërë punë të mira, është ajo që na jep mundësinë për të bërë një gjumë të rehatshëm, është ajo që na ofron një jetë të qetë dhe që ushqimin që marrim, ta shijojmë në maksimum.

Besoje se të gjithë kemi dëgjuar mbi raste njerëzish, të cilët nuk i zë gjumi natën, apo njerëz të pushtuar nga stresi, ankthi, paniku, pasiguri shpirtërore, anoreksi të theksuar e të tjera gjendje dhe situata, që e bëjnë njeriun të vuajë dhe të mos ketë një jetë normale. Madje, ka raste kur disa arrijnë deri aty sa t'i japin fund jetës së tyre, pikërisht ngaqë nuk i përballojnë dot gjithë këto ngarkesa emocionale mbi vetet e tyre. Kjo që sapo thamë, tregon shumë mbi rëndësinë dhe vlerën e të

pasurit të një ndërgjegjeje të pastër. Njerëzit ndahen në disa grupe, kur bëhet fjalë për këtë çështje: ka nga ata që ndërgjegjia nuk bën pjesë fare tek ta. Ata janë grupi më i keq në mesin e njerëzve, pasi për ta; si të bësh mirë, si të bësh keq, është njësoj. Ata nuk dinë të bëjnë dallim midis të mirës dhe të keqes. Ata kur mëkatojnë dhe bëjnë gjynah, asgjë nuk lëviz brenda tyre. Këta e kanë të fikur ndërgjegjen dhe e kanë hedhur prizën dhe çelësin e saj, në mënyrë që, as të mos e ndezin, as të mos e karikojnë. Fatkeqësisht, të tillë që qarkullonë mbi këtë tokë ka shumë. Ka të tjerë, ndërgjegjia e të cilëve luhetet sa andej këndeje. U punon me raste. Herë i shtyn drejt të mirës, herë drejt të ndaluarës. Këta kanë nevojë për dikë që t'i këshillojë në mënyrë të vazhdueshme derisa të marrin nën kontroll veten e tyre, egon e tyre dhe ndërgjegjia e tyre t'i vrasë sa herë gabojnë. Ka dhe nga ata të cilëve, ndërgjegjia u jep sinjal sa herë që gabojnë, pasi siç e dimë që s'ka njeri imun dhe i mbrojtur nga gabimet dhe gjynahet, por më i miri prej tyre është ai që reflekton dhe që bën kthesë direkt pas tyre.

Kush na nxit neve që t'i kërkojmë Allahut falje e mëshirë për gabimet dhe mëkatet që bëjmë në përditshmëri; cila është ajo që na nxit përveç frikës nga dënimi i Tij në botën tjetër? Çfarë na nxit dhe shtyn neve t'i kërkojmë falje njerëzve, kur i lëndojmë me ndonjë fjalë, ofendim,

apo kur u hymë në hak? Është pikërisht ajo ndërgjegje, e cila nuk pranon që të qëndrojë e pisët, përkundrazi insiston të rrijë e pastër, prandaj nuk na lë të qetë derisa t'i hedhim hapat që ajo kërkon, dhe pastaj bijmë në qetësi dhe rehati. Një ndërgjegje e pastër kërkon kujdes shumë të madh dhe vigjilencë të vazhdueshme dhe të pandërprerë. Shprehja, të cilën e kemi dëgjuar shpesh nga njerëzit është: "Mjafton që ndërgjegjen e kam të pastër". Njerëzit e pajisur me besim të fortë tek Zoti, dhe me ndërgjegje që përmban sensorë alarmi sa herë që shkelim në dërrasë të kalbur, apo kur ecim në një rrugë me semaforë të kuq, janë ata që bëjnë një jetë më të qetë dhe më të lumtur sesa të tjerët.

Nëse, njerëzve që të rrethojnë, nuk u shkon me hile, me kurthe tinëzare, nuk përfiton në kurrizin e tyre padrejtësisht, i do sinqerisht dhe preokuporesh që t'i kënaqësh pa pasur ndonjë prapavijë tjetër. Kujdesesh për ndjenjat e tyre dhe nuk i lëndon qëllimisht, por edhe nëse ndodh pa dashje, merr masa urgjente që t'u bësh sqarimet e duhura dhe t'u kërkosht ndjesë, me qëllim që ata ta kuptojnë rëndësinë që kanë tek ty. E gjithë kjo, tregon sa njeri i mirë je dhe sa me ndërgjegje të pastër je. Nëse këto që përmendëm, i gjen te vetja jote, atëherë gëzohu dhe ndihë me fat, sepse ti je një nga ata, zemra e të cilëve nuk pompon vetëm gjak dhe nuk pulson vetëm

sa për të mbajtur gjallë trupin, por edhe për të mbajtur gjallë ndërgjegjen dhe shpirtin, e mbi të gjitha të pastër si kristali. Nëse nuk vëren asgjë nga këto, atëherë kërko ndihmë, që së pari të zgjosh ndërgjegjen brenda vetes, nga vdekja klinike në të cilën ka rënë, apo nga gjumi letargjik në të cilin ndodhet. Pastaj ushqeje pa ndalim me doza pozitive, dhe mos e lër djallin dhe vesveset e tij të ta ngacmojnë apo të ta përlëjnë me papastëritë dhe ligësitë e tyre.

E lusim Allahun Fuqiptotë të na e ruaj ndërgjegjen e pastër deri në frymën tonë të fundit në këtë botë dhe të mos lejojë që të na infektohet apo të na njolloset me ndytësi, pasojat e të cilave na e prishin lumturinë e kësaj bote dhe mbi të gjitha lumturinë dhe destinacionin e synuar në botën tjetër. E lusim Krijuesin tonë që ta jetojmë këtë jetë me dinjitet dhe krenarë me veten dhe ta përmbylim dynjanë tonë pa e cënuar privilegjin e të qenit njeri, që sa herë të kujtohem nga të tjerët, për sa kohë jemi gjallë apo pas vdekjes, fraza me të cilën të personifikohemi të jetë: Njeri i mirë, me zemër të pastër. Ky do të ishte çmimi më i madh dhe më i çmuar që mund të marrim me vete nga kjo botë, kur lëmë gjurmë pozitive për ata që lëmë pas, ndërsa në jetën e përtejme na presin shpërblime për shpirtin e pastër që na u dha kur lindëm dhe që ia dorëzuam po të pastër Zotit tonë Bujar.

1

ZYRA E GRUAS ORGANIZON PROGRAM KULTURORO/FETAR NË KUKËS

Dhjetra gra besimtare, intelektuale, të qytetit Kukës dhe zonave përreth, u mbledhën në pallatin e kulturës së qytetit në një program kulturor/fetar të organizuar nga Zyra e Gruas pranë Myfrinisë Kukës.

Aktiviteti u hap nga Përgjegjësjë e Zyrës së Gruas Kukës, znj. Farie Hoxha, e cila i falenderoi pjesëmarrëset për praninë e tyre dhe vlerësoi rëndësinë e aktiviteteve të tilla në jetën e çdo besimtareje.

Këtë aktivitet e përshëndeti edhe Përgjegjësjë e Zyrës së Gruas pranë Komunitetit Mysliman të Shqipërisë, znj. Fatma Karaj. Programi vijoi me këndimin e ajeteve nga Kurani, Ilahi, poezi, film me metrazh të shkurter dhe salavat për Profetin Muhamed (a.s.).

2

ZYRA E GRUAS ORGANIZON PROGRAM KULTURORO/FETAR NË KUKËS

Kryetari i Komunitetit Mysliman të Shqipërisë, H. Bujar Spahiu, priti në një takim kortezie, Ambasadorin e Hollandës në Shqipëri, Reinout Vos.

Kryetari Spahiu i uroi ambasadorit Reinout Vos suksese në misionin e tij në Shqipëri dhe vlerësoi angazhimin e tij për forcimin e mëtejshëm të marrëdhënieve shumë të mira mes dy institucioneve tona.

Gjithashtu kryetari e njohu ambasadorin me KMSH-n, rolin dhe rëndësinë që ka ky institucion së bashku me institucionet në varësi të tij siç janë ato fetare myftinitë, xhamitë dhe institucionet arsimore si Universiteti BEDER dhe medresetë.

Ambasadori pasi falënderoi kryetarin Spahiu për pritjen, theksoi rëndësinë e bashkëpunimit që shteti i tij, por edhe Evropa në tërësi i jep bashkëpunimit me Komunitetin Mysliman të Shqipërisë.

Ai gjithashtu vlerësoi lidhshipin e kryetarit Spahiu dhe rolin që ai luan për ruajtjen dhe forcimin e harmonisë ndërfetare në Shqipëri.

3

DREJTORI I RI I QATAR CHARITY ALBANIA VIZITON KMSH-NË

Kryetari i Komunitetit Mysliman të Shqipërisë, H. Bujar Spahiu, priti në një vizitë kortezie Drejtorin e ri të Qatar Charity Albania, z. Mahmud Abas Shakir, me rastin e emërimit të këtij të fundit në krye të shoqatës në fjalë.

Kryetari Spahiu, i uroi mirëseardhjen dhe suksese në përmbushjen e përgjegjësiave z. Abas Shakir, në emërimin e tij si drejtor i kësaj shoqate.

Më tej, të dy palët vlerësuan bashkëpunimin e deritanishëm si dhe shprehën vullnet të plotë në konkretizimin e marrëveshjeve të mëtejshme në fusha me interes të përbashkët.

Takimi u zhvillua më pas në formën e një bashkëbisedimi të lirë.

4

CIKLI I MBRËMJEVE FETARE “FRYET E BESIMIT” NË QYTETIN E LUSHNJES

Momente nga cikli i mbrëmjeve fetare “Fryet e Besimit” në qytetin e Lushnjes, ku të ftuarit, Nënkryetari i Komunitetit Mysliman të Shqipërisë, z. Taulant Bica, Këshilltari i Kryetarit për Botën Arabe, z. Jamal Seferty, dhe Hafizi Enes Hyka, u pritën nga Myftiu i Lushnjes, z. Gramos Blliku dhe besimtarët e këtij qyteti.

5

BORDI I PRESIDENCËS SË KNFSH-SË ZHVILLON MBLEDHJEN E PARË PËR KËTË VIT

Pjesë e kësaj mbledhjeje ishin drejtuesit e pesë komuniteteve fetare në vend; H. Bujar Spahiu, kryetar i Komuniteti Mysliman të Shqipërisë, Hirësi Asti, Ndihmës i Kryepeshkopit të Kishës Ortodokse Autoqefale të Shqipërisë, Mons. Angelo Massafra, President i Konferencës Ipeshkvnore të Shqipërisë, H. Dede Edmond Brahimaj, kreu i Kryegjiyshit të Botërore Bektashianë, Pastor Ylli Doçi, kryetar i Vëllazërisë Ungjillore të Shqipërisë, Sekretari i Përgjithshëm i KNFSH-së Dr. Genti Kruja, përgjegjësja e Financave në KNFSH Av. Sheldiana Agaraj Jano, si dhe disa nga anëtarët e Bordit Ekzekutiv, z. Agron Hoxha, Mons. Arjan Dodaj dhe z. Ergest Biti.

Në këtë takim ishte gjithashtu i ftuar edhe Mons. George Frendo, ish-kreu i KNFSH-së për vitin 2020, të cilit me rastin e daljes në pension dhe largimit të tij nga Shqipëria, Bordi i Presidencës i akordoi Çmimin e Mirënjohjes me motivacionin: "Për kontributin e lartë në forcimin e frymës së dialogut ndërfetar ndër shqiptarët gjatë shërbimit në Shqipëri dhe për rolin e rëndësishëm në promovimin e vlerave universale, bashkëjetesës, harmonisë dhe bashkëpunimit ndërfetar si Kryetar i Këshilli Ndërfetar të Shqipërisë gjatë vitit 2020."

Të pranishmit gjatë kësaj mbledhjeje kanë diskutuar edhe për disa çështje të rëndësishme lidhur me angazhimet e Këshillit Ndërfetar të Shqipërisë në vazhdimësi për vitin në të cilin sapo kemi hyrë.

6

LANÇOHET INSTITUTI I STUDIMEVE ISLAME "HAFIZ SABRI KOÇI"

Komuniteti Mysliman i Shqipërisë në bashkëpunim me Kolegjin Universitar "Bedër", zhvilluan ceremoninë e lançimit të Institutit të Studimeve Islame "Hafiz Sabri Koçi".

Në këtë ceremoni, ishin të pranishëm: Kryetari i KMSH-së, H. Bujar Spahiu, Rektori i Kolegjit Universitar "Bedër", Prof. Dr. Ferdinand Gjana, nënkryetari, z. Taulant Bica, myftinj, imamë, pedagogë dhe studentë.

Ceremonia vijoi më tej me firmosjen e memorandumit të bashkëpunimit ndërmjet dy titullarëve të lartëpërmendur, Kryetarit Spahiu dhe Rektorit Gjana.

Ky memorandum bashkëpunimi ndërmjet KMSH-së dhe Bedër përfshin zhvillimin e mësimi dhe çertifikimin e studentëve që do dalin nga ky institut.

Pas firmosjes së memorandumit, aktiviteti vijoi më tej me referime në fushën e fikhut, akaidit, sjerit, Kuranit dhe moralit Islam nga z. redin Quku, Myfti i Durrësit, z. Islam Hoxha, Myfti i Kukësit njëherazi edhe Kryetar i KP, z. Besnik Leçini, Myfti i Kavajës, z. Muis Kurtulla, Myfti i Dibrës, z. Elton Karaj, imam i xhamisë "Et'hem Beu", z. Baftjar Këllezi, Myfti i Beratit etj.

Themelimi i Institutit të Studimeve Islame është vazhdimësi e institucioneve arsimore dhe fetare të Komunitetit Mysliman të Shqipërisë.

Janë regjistruar dhe do të ndjekin studimet në këtë Institut 33 studentë nga Tirana dhe rrethet e tjera të vendit.

Uji që nuk rrjedh
QELBET

Qyshse bota u bë botë, ligjësitë e saj natyrore janë të pandryshueshme dhe janë shembull për njeriun që mendon. Uji rrjedh që nga dita e parë që u bë ujë. Nga burimet nëntokësore do ta çajë rrugën e vet e do të dalë në sipërfaqe. Edhe në sipërfaqe do ta gjejë sërish rrugën e vet. Me durimin mijëra vjeçar ka gdhendur e modeluar relievin në të cilin kalon. Kurrë nuk është mërzitur. As nuk është dëshpëruar nëse përballë ka patur terren të pagërryeshëm. Ka ndjekur natyralitetin e vet duke çarë rrugën që i duhej për të mbërritur drejt lumenjve e më pas drejt deteve e oqeanëve, prej avullimit të të cilëve rimerr fuqinë e ujit që vjen prej qiellit.

Nuk ndalet. Turbullohet. Egërsohet. Shkakton dhe përmbijte. Rrjedhja dhe kalimi i kohës e qetësojnë. E kthejnë në udhën e kahmotëshme. E kthjellojnë dhe sërish na mahnit me kthjelltësinë dhe freskinë që e karakterizon pas gjithë stuhive që ka mbartur e përcjellë. Edhe uji që është ujë e di se po nuk bëri përpjekje të çajë udhën e tij do të bjerë në rehati. Përpjekja për të dalë nga rehatia do t'i duket e pamundur, nëse rehatia do ta shoqërojë për një kohë të gjatë. E nëse do të krijojë bindjen se e pamundura tashmë është realitet, do t'i zbehet guximi dhe kurajoja me të cilën për mijëra vjet ka çarë udhën e vet. Kjo do ta bëjë të parapëlqejë rehatinë përballë lodhjes e sakrificës. Pikërisht në këtë çast do të nisë humbja e freskisë, gjallërisë. Me kohën do të shndërrohet në vendin ku kthjelltësia dhe gjelbërimi do të jenë vetëm kujtime të largëta, kujtime të një kohe tashmë të perënduar, por që përballë rehatisë së palëvizshmërisë nuk ngjall aspak frymëzim për rizgjim.

Njeriu si qenie në mundësi ka para vetes të gjithë kohën e nevojshme për mendim e veprim. Prirjet me të cilat lind, mjedisi në të cilin rritet, rrethi shoqëror më të cilin bashkëvepron, librat që lexon e mediton rreth tyre, janë faktorë themelorë në gdhendjen e mendimit, ideve që mbart njeriu. Nuk mund të pretendohet se gjithçka mund të përvetësohet në një çast të dhënë, apo në një hark kohor të caktuar dhe më pas nuk ka më nevojë për nxënie të diturisë, apo ndryshim të ideve e mendimeve.

Në mosha të ndryshme njeriu mendon i ndikuar shumë edhe nga përvoja. Analiza dhe refleksioni janë gjithmonë e më shumë të pranishme me kalimin e kohës. Prandaj

nuk duhet dhe nuk kemi pse çuditemi teksa shohim njerëzit të ndryshojnë qëndrimet e tyre. Nëse ndryshimi i tyre vjen si pasojë e refleksionit, leximeve, dhe dëshirës për të ecur drejt së drejtës, së mirës, duhet përshëndetur. Nuk kemi pse i kritikojmë si të paqëndrueshëm, pa burrëri dhe pa gjak në fytyrë. Nuk është e lehtë të ndryshosh idetë, qëndrimet dhe veprimet, veçanërisht kur ke bashkëjetuar me to që nga fëmijëria. Të heqësh dorë nga një mënyrë të jetuari për të jetësuar një mënyrë tjetër të jetuari, të bazuar në dituri, duhet fuqi e madhe shpirtërore. Po edhe të ndryshosh mendimet e qëndrimet në kuadrin e së mirës, sërish duhet fuqi e madhe shpirtërore, sepse gjendesh përballë një mase njerëzish që e kanë shumë të vështirë të pranojnë ndryshimin për mirë, ashtu si uji ndesh në një masë shkëmbore të palatueshme. Ndryshimi për mirë këtu nuk nënkupton vetëm heqjen dorë nga e keqja, por edhe mënyrën sesi njeriu analizon ngjarjet dhe nxjerr përfundimet që shërbejnë si shenja në rrugën e jetës. Njerëzit duan të të shohin në gjendjen në të cilën të kanë njohur për herë të parë. Nëse ndryshon nuk e kanë për gjë të hedhin baltë mbi lëvdatat e tyre të djeshme. Nëse do të ndalonin vetëm një çast dhe të mendonin mbi nevojën që ka njeriu për ndryshim nuk do të gjykonin kështu. Ngaqë të menduarit është një akt i lartë dhe kërkon përqendrim të madh energjish, durim dhe pritje në kohë për të mos nxjerrë përfundime të gabuara mbi ngjarje apo njerëz të caktuar, shumica e kanë më të lehtë për të bërë gjykatësin dhe për të dhënë verdiktin që në këtë rast është rezultat i emocioneve dhe jo i analizës së fakteve konkrete. Me qëndrimin e tyre për të mos pranuar ndryshim, duan që njeriu ashtu si dhe uji që nuk rrjedh të qelbet në qoshkun e vet dhe të mos çlirohet nga mendime të cilat e mbajnë të mbërthyer pas ideve që ose u ka kaluar koha, ose duhen riparë nën dritën e zhvillimeve të së tashmes, pa shkelur mbi parimet themelore të cilat nuk janë të ndryshueshme as në kohë dhe as në hapësirë.

Do të ndryshojmë duke qënë dinamikë për të çelur udhë të reja e për të lënë gjurmët në kohë apo do të strukemi në rehati e të qelbemi ngadalë e pa e kuptuar dhe të ndihemi të kënaqur me moçalin që do të formohet?

TEORIA E EVOLUCIONIT VIHET NË PIKËPYETJE

Për sa i përket teorisë së evolucionit në Perëndim, Larry Hatfield e përmbledh si më poshtë: "Shkencëtarët që kanë mësuar plotësisht rreth evolucionit janë pakicat me rritjen më të shpejtë mes nesh... dhe një numër i konsiderueshëm prej tyre janë emra shumë të respektuar në fushat e tyre."¹ Megjithatë, Ernst Mayr tha: "Askush nuk ka më asnjë dyshim për të ashtuquajturën teori të evolucionit. Është realiteti në horizont."²

1. Lee Strobel, Hani Tanrı Ölmüştü?, (The Case for a Creator: A Journalist Investigates Scientific Evidence That Points Toward God), nga (Zondervan, 2004) Larry Hatfield, "Educators against Darwin", Science Digest, 1979.

2. Ernest May, "Darwin's Influence on Modern Thought",

Në librin e tij, Sikur Zoti kishte vdekur? Lee Strobel përmbledh pikën e arritur në Perëndim nga kjo luftë që vazhdon prej dy shekujsh. Strobel thotë se sot qindra shkencëtarë vënë në dyshim evolucionin, por zërat e tyre vetëm sa po bëhen më të fortë. Për më tepër, këta njerëz janë shkencëtarë me karrierë akademike në universitetet më të njohura në botë. Biologë, kimistë, zoologë, fizikantë, kimistë organikë, antropologë, biologë molekularë dhe qelizor, gjeologë, astrofizikantë e qindra shkencëtarë të tjerë... Kanë marrë doktoratën nga universitetet më prestigjioze: Cambridge, Stanford, Cornell,

Scientific American, korrik 2000.

Yale, Rutgers, Princeton, Purdue, Duke, Michigan, Syracuse, Temple dhe Berkeley. Me ta janë profesorë nga universitetet kryesore: Yale, MIT, Tulane, Rice, Emory, George Mason, Lehigh. Ndër këta akademikë të respektuar ka shkencëtarë që punojnë në Qendrën për Kiminë Kuantike Llogaritëse, në Laboratorin e Fizikës së Plazmës në Princeton, në Muzeun Kombëtar të Historisë Natyrore të Institutit Smithsonian, në Laboratorin Kombëtar të Los Alamos dhe në Laboratorin Lawrence Livermore.³

Çfarë thonë të gjithë këta shkencëtarë? Ata të gjithë duan që bota të dijë një gjë: Ata janë skeptikë. Kur në serinë shtatë-pjesëshe Evolucionin të PBS-së u tha se "Të gjitha provat shkencore dhe të gjithë shkencëtarët e respektuar në mbarë botën mbështesin evolucionin", këta shkencëtarë vendosën një reklamë me dy faqe në një revistë kombëtare. Titulli ishte: "Kundërshtimi shkencor ndaj evolucionit". Teza e tyre ishte e drejtpërdrejtë dhe e qartë: "Ne jemi skeptikë ndaj pretendimit se kompleksiteti i formave të jetës është rezultat i mutacionit të rastësishëm dhe përzgjedhjes natyrore." Në vijim shkruhej: "Duhet inkurajuar studime të përpikta mbi teorinë e evolucionit."⁴ Strobel shton se këta nuk janë fundamentalistë mendjengushtë, fshatarë në Virxhinia Perëndimore, apo fanatikë fetarë. Për më tepër, lista përfshin emrat më të respektuar në fushat e tyre, si fituesi i çmimit Nobel, Henry F. Schaefer, kimisti dhe eksperti i nanoteknologjisë në Universitetin Rice, James Tour dhe profesori i biofizikës në Universitetin Yale, Fred Sigworth. Së bashku, nën kërcënimin e inkuizicionit profesional, këta shkencëtarë kanë thënë të padëgjueshëm: Mbreti (evolucioni) është lakuriq, sipas Strobel.⁵

Strobel shpjegon: "Kur po studioja evolucionin në shkollën e mesme dhe në universitet, askush nuk më tha se shumë shkencëtarë të respektuar nuk ishin dakord. Unë do të kisha menduar se vetëm njerëzit fetarë mendjengushtë që janë injorantë për botën do ta kundërshtonin atë. Siç ka zbuluar historiani i biologjisë Peter Bowler, kishte pasur kritika të

forta ndaj kësaj teorie në komunitetin shkencor që në vitin 1900. Natyrisht, askush nuk më tha as për këtë. Ata nuk e përmendën atë as në serialin e njohur PBS. Në vend të kësaj, ata zgjodhën të injoronin kundërshtimet e shkencëtarëve. Në një kritikë të detajuar prej 151 faqesh për serinë, ky program përshkruhet si një program që 'dështon të ngrejë në mënyrë të drejtë kundërshtime shkencore ndaj provave për teorinë darviniane... dhe injoron sistematikisht pikëpamjet e biologëve jo-evolucionarë.'⁶

Strobel pati biseda të gjata me Jonathan Wells, një nga emrat më autoritativ në evolucion dhe autor i Idhujve të Evolucionit, me titull Pse shumica e asaj që na mësohet për evolucionin është e gabuar. Wells vazhdon, "Të gjitha vizatimet evolucionare që shohim në libra janë ose të rreme ose mashtruese". Kjo teori sugjeron që ju dhe unë rrjedhim nga paraardhës të ngjashëm me majmunët dhe se ne të gjithë kemi një paraardhës, për shembull, të njeriut dhe të mizës së frutave. Darwinizmi pretendon se speciet ekzistuese mund të shpjegohen përmes variacionit dhe prejardhjes. Neo-Darvinizmi, nga ana tjetër, thotë se ky ndryshim ndodh përmes mutacioneve të rastësishme në gjene. Në këtë teori, ku nuk ka prova, sipas tij, nuk ka shkencë, ka pothuajse mitologji. Wells shton se provat e kundërshtuara të teorisë në tekstet shkollore ekzistojnë edhe sot. Strobel pyet: "A nuk ka ndonjë teori që sugjeron se jeta erdhi në ekzistencë natyrshëm dhe pa asnjë drejtim, në vetvete?" Wells u përgjigj: "Fjala teori është shumë e rrëshqitshme. Mund të tregoj çdo ide që më vjen në mendje, por kjo histori nuk ia vlen të merret seriozisht nëse nuk mbështetet nga ndonjë eksperiment i mëtejshëm, në ndonjë fazë të mëvonshme. Unë jam fjalë për fjalë një eksperimentues, do të doja të shihja prova. Kjo është ajo që nuk është këtui: Dëshmi."⁷

Ekzistenca e një procesi thjesht materialist u dukej statistikisht absurde edhe për ta, thotë Strobel, pasi pa se edhe ata pa besim fetar kishin një shans kaq të vogël që jeta të shpalojë vetë. "Kishte vetëm një fjalë në të cilën ata u strehuan për të shpjeguar të gjitha këto: 'Mrekullia':

3. Nga web faqja <https://dissentfromdarwin.org> mund të gjeni afërsisht 1200 shkencëtarë.

4. Strobel, po aty, fq. 45-46.

5. Po aty, fq. 46.

6. Po aty, fq. 46-47.

7. Po aty, fq. 55-56.

Edhe pse ishte një fjalë që u neveriteshin ta përdornin, rrethanat tani po i detyronin ta bënin këtë.⁸

Philip E. Johnson shpjegon pse evolucioni u soll në një gjendje tabu edhe pse nuk është vërtetuar: "Shkenca... është identifikuar me një filozofi të quajtur materializëm ose natyralizëm shkencor. Kjo filozofi thotë se natyra përbëhet vetëm nga ajo që është në të, ose të paktën që ne nuk do të kemi njohuri për asgjë tjetër."⁹

John Lennox përshkruan reagimin e një paleontologu kinez në universitetet amerikane nën titullin "Pyetja që guxoni të bëni" në një nga librat e tij. Përpara se Lennox të thellohet në këtë temë, ai merr parasysh fanatizmin e Richard Dawkins. Dawkins thotë: "Sigurisht, seleksionimi shpjegon jo vetëm formën e jetës, por edhe ekzistencën e saj." Dhe ai kurrë nuk lejon që kjo të vihet në dyshim. Ne mund ta kuptojmë mentalitetin e tij nga deklaratat e Dawkins: "Kur hasni në një person që pretendon se nuk beson në evolucion, do të ishte me vend të thuash se ai është absolutisht injorant, budalla ose i çmendur (ose, edhe pse nuk preferoj, mund të jetë një keqdashës)." përpiket të kuptojë këtë zemërim, i cili nuk duket elegant.¹⁰

Paleontologu kinez Jun-Yuan vjen në SHBA për të mësuar rreth fosileve që Chen zbuloi në Chengjiang të Kinës, gjë që e bëri atë të vinte në dyshim pikëpamjen e përhapur të evolucionit në universitete. Ai kritikon teorinë e evolucionit në universitete bazuar në fosilet që gjen. Interesi është shumë i dobët dhe fytyrat janë të zymta. Ai pyet nikoqirin e tij për këtë situatë. Atij i thuhet se një kritikë e tillë e evolucionit në Shtetet e Bashkuara nuk është pritur mirë nga shkencëtarët. Më pas, akademiku kinez shpreh shkurtimisht dallimin midis Kinës dhe SHBA-së: "Në Kinë, ne mund të kritikojmë Darwinin, por jo qeverinë; Në Amerikë mund të kritikosh qeverinë, por nuk mund ta kritikosh Darwinin".¹¹

8. Po aty, fq. 58-59.

9. Po aty, fq. 27.

10. John C. Lennox, *God's Undertaker: Has Science Buried God?*, Lion Hudson, 2009 (*Aramizda Kalsın Tanrı Var*, Prkth.: Reşit Şahin, Sare Levin Atalay, İstanbul: Ufuk Yayınları, 20012), fq. 127.

11. Richard Dawkins, "Put Your Money on Evolution", *The New York Times Review of Books*, 9 prill 1989, fq.

Dyert janë të mbyllura për kritikën më të vogël shkencore të teorisë së evolucionit në Perëndim. Në këtë rast, nëse nuk beson te evolucioni, jo vetëm që do të quhesh fanatik, por edhe karriera juaj shkencore mund të jetë në rrezik. Në këtë luftë, kriteret e domosdoshme të shkencës si përsëritshmëria, vëzhgimi dhe falsifikueshmëria janë injoruar.¹² Megjithatë, ndryshe nga iluminizmi evropian në kundërshtim me kishën, ne mund të shohim qasje objektive ndaj teorisë së evolucionit në Shtetet e Bashkuara, pasi etërit e saj themelues kishin probleme me fenë.

Në pikën e arritur sot, thuhet se Zoti mund të krijojë edhe nëpërmjet evolucionit. Francis Collins thotë se ai është njëkohësisht një besimtar mrekullie dhe një shkencëtar që beson në evolucion. Edhe pse teoria e evolucionit nuk ka prova të mjaftueshme dhe studimet që e hedhin poshtë teorinë nuk tolerohen, është e pamundur të mos shihet se teoria e evolucionit në të cilën është aktiv Zoti është paraqitur me mendimin se do të qetësonte palët. Megjithatë, kjo qasje e ka ndarë bashkësinë evolucioniste në dysh. Për shembull, Dawkins, mbreti i evolucionistëve, i mbiquajtur "ateisti militant", tallet me refuzimin e tij nga lobi i evolucionit në një nga fjalimet e tij. Dawkins është si një fëmijë të cilit i është hequr lodra. Dawkins thotë: "Unë pajtohem me kreacionistët për një gjë; evolucioni është në kundërshtim me idenë e Zotit." Siç tha Phillip Johnson, deri më tani të gjitha përpjekjet e Darwinizmit shiheshin se tregonin se natyra e krijoi veten.¹³ Tani, në Perëndim, synohet të parandalohet përdorimi i teorisë në emër të mosbesimit duke thënë "Zoti mund ta ketë krijuar atë përmes evolucionit". Kjo është një situatë e re. Natyrisht, konotacionet e fjalës "evolucioni" nuk janë të këndshme për ne për shkak të pretendimeve të tilla si

34-35.

12. The Science Book, London: Penguin Random House, 2014, fq. 13; Caner Taslaman, *Evrin Teorisi, Felsefe ve Tanrı*, İstanbul: İstanbulYayınevi, 2007, fq. 88.

13. Richard Dawkins, "Militant Atheism", www.ted.com/ <https://www.youtube.com/watch?v=VxGMqK-CcN6A>

gjenerimi spontan. Ndoshta pyetja do të ishte më e përshtatshme nëse do të shtrohej si "A mund ta ketë krijuar Zoti (xhele xheleluhu) përmes ndryshimeve biologjike?"

A mund të jetë vërtet që Zoti na krijoi me potencialin që vendosi në gjenet tona përmes evolucionit biologjik? Sigurisht që mund të ndodhë, por ne duhet të shohim dy aspekte të çështjes: Së pari, këtë pyetje duhet t'ia bëjmë Allahut, i cili bën punën e krijimit, me fjalë të tjera, duhet t'i drejtohem dy librave të Tij, Kuranit dhe gjithësisë. A e krijoi Allahu çdo qenie si një specie të veçantë që në fillim dhe vazhdoi me këtë krijim, apo krijoi qenie duke rrjedhur nga njëra-tjetra me kalimin e kohës? Më pas duhet të shtrojmë pyetjen: A ka mundur shkenca të vërtetojë kalimin nga specie në specie?

Allahu na prezantohet duke thënë "Ai i di të gjitha llojet e krijimit" (Jasin 36:79). Prandaj, Ai krijon si të dojë. Nuk ka asnjë rrethanë që kufizon mënyrën se si Ai krijon. Kur shikojmë shkrimet e shenjta (nëse nuk marrim parasysh interpretimet joshkencore të bëra duke injoruar diturinë e së vërtetës dhe argumenteve), mund të shohim theksimin në krijimin individual të qenieve njerëzore në shkrimet e shenjta.¹⁴ Ky krijim i parë, i cili më vonë u mbrojt nga gjenet, vazhdon duke ruajtur llojin e tij me ndryshime dhe zhvillime të vogla.

Sa i përket frontit të shkencës, dobësia e teorisë po bëhet më e qartë çdo ditë e më shumë falë guximit për t'iu qasur teorisë aktuale të evolucionit në mënyrë kritike. Evolucionit do të thotë ndryshim/zhvillim. Në pikën e arritur sot, ndryshimi brenda specieve trajtohet me ngrohtësi. Duket se nuk ka asnjë të keqe të pranosh evolucionin/ndryshimin biologjik brenda

specieve si një teori, pa qenë më vete, me pavarësinë në krijimin e parë të Zotit dhe pa kalimin nga specia në specie. Duke vënë re ndryshime të vogla brenda një speciejë, Darvini me ngazëllim mendoj se mund të ishte një kalim nga specia në specie, por sot e dimë se këto ndryshime të vogla ruajnë kufirin biologjik të species.¹⁵

Duke pasur parasysh se sidomos të rinjtë janë të gabuar përmes teorisë, ne kemi një këshillë të vogël për ta: Tema përfshin diskutime të mëdha. Megjithatë, sot ju jeni dëshmitarë të shkencëtarëve që thonë se teoria nuk mund të përdoret më për të mohuar Zotin. Mos qëndroni larg të qenit shkencor nën ndikimin e personazheve dominues në skenë dhe afrojuni teorisë duke vënë në dyshim kriteret e shkencës si prokuror. Mos harroni se ka nga ata që e shpërfillin kritikën shkencore. Për më tepër, ata ndonjëherë mund të përdorin pozicionin e tyre si një faktor presioni.

Është Allahu (xhele xheleluhu) që krijoi njeriun. Ne mund të mësojmë se si krijoi Allahu në dy mënyra: duke lexuar Kuranin dhe librin e ekzistencës. Ashtu siç ekziston një metodologji për të kuptuar zbulesën, shkenca gjithashtu ka rregulla për njohjen (bërjen) e shkencës. Ne duhet të mësojmë rregullat e metodës së leximit të të dy këtyre librave. Bediuzaman Said Nursi dha jetën që metoda e marrjes së informacionit nga këto dy libra të trajtohej në nivel universitar. Kundër atyre që thonë se shkenca dhe feja bien ndesh dhe i çojnë brezat në mosbesim, ai propozoi të vërtetohet me projektin Medresetu z-Zehra se si Ai që dërgoi Kuranin dhe Ai që krijoi ekzistencën që është objekt i shkencës, se shkenca nuk do të kundërshtojë fenë. Pra, përpikuni të arrini në një përfundim duke bërë lexime në nivel për lëndët akademike dhe duke marrë parasysh kriteret e të qenit shkencor, pa harruar që edhe shkencëtarët janë njerëz. Mos e lodhni veten duke u futur në debate të panevojshme.

Përshtati: Haki Sahitaj

15. Prof. Dr. Arif Sarsılmaz, *110 Soruda Yarayılış ve Evrim Tartışması*, İstanbul: Altınburç Yayınları, 2008, fq. 84.

14. Bediuzazaman Said Nursi, *Muhakemat*, İstanbul: Şahdamar Yayınları, 2013, fq. 90. Po ashtu shih M. Fethullah Gülen, *Yaratılış Gerçeği ve Evrim*, İstanbul: Nil Yayınları, 2011, fq. 96-108 (Kjo vepër është përkthyer në gjuhën shqipe nga Mithat Hoxha, Prizmi, Tiranë, 2013); Yüksel Çayiroğlu, "Kur'an'da hayvan türlerinin yaratılışıyla ilgili bilgi var mıdır?" www.tr724.com/https://www.tr724.com/20-yazi-kuranda-hayvan-turlerinin-yaratilisiyla-ilgili-bilgi-var-midir/#:~:text=Hz.%20Âdem%27in%20yaratilmasında%20olduğu,söz%20sahibi%20olan%20Allah%27tır.&text=Pek%20çok%20âyet-i%20kerimde,hiçbir%20âyet%20evrim%20üzerinde%20durulmaz.

Besimi islam

ËSHTË DOMOSDOSHMERI
NË JETËN TONË

Në këndvështrimin e gjithkujt, institucionet e ngritura, si shpirtërore ashtu edhe ato shtetërore, luajnë rolin e tyre në të gjitha problemet e jetës shoqërore, politike apo shtetërore. Shpesh e ndjejmë dorën dhe forcën e tyre. Por, më shumë i kërkojmë atëherë kur kemi nevojë për ta e, edhe kur mungojnë. Madje, ndodh shpesh të gjykojmë mbi drejtësinë dhe prioritetin e tyre, por edhe mbi atë se si do të ishte më e mira për t'u bërë. Kemi dëgjuar debate nëpër emisione televizive dhe kemi lexuar komente të ndryshme në shtypin e shkruar në lidhje me rolin e fesë, përfshirjen e saj në problemet e ndryshme shoqërore dhe ndikimin që ajo ka.

Para së gjithash, duhet thënë e rithënë se feja Islame zbriti në tokën tonë si dhuratë dhe amanet prej Allahut. Atë e thirri vetë zëri i Tij, si bekim, shpëtim e shpërblim, përkundrejt fqinjësisë që na rrethon. Ndaj edhe populli ynë diti të hynte në portën që ia çeli Allahu. Përpos vlerave të saj të shumta njerëzore, shëndetësore, njohëse, infrastrukturës shpirtërore, marrëdhënieve familjare e ndërfaqshme, shqiptarët gjetën veten në Islam dhe Islami gjeti te shqiptarët myslimanin e përkushtuar. Ndër fatet e islamizimit të kombit tonë, është ruajtja e kufijve etnikë. Atje ku ngrihet gota e ujit për të çelur iftarin në muajin e madhnueshëm të Ramazanit, atje janë edhe kufijtë e Shqipërisë së vjetër. Kjo vlerë e madhe është një realitet, që vetëm dëshira e Allahut e ka realizuar. Në mjedisin shqiptar, sot po përplasemi me realitete e mundësi të ndryshme, të cilat shpesh i kthejnë sytë nga institucionet fetare për rrugëzgjidhjen e tyre.

Fillimisht dua të tregoj një tregim alegorik të ndodhur vite më parë, në fillimet e mia si mësuese. Në trevën e Dibrës, Luznia është e njohur për tregime të tilla. Në një ambient dasme, kishin ardhur për urim ata që quheshin "kryesia e kooperativës". Gjendja ekonomike ishte 10 lekë të vjetra për ditë pune. Njëri nga fisi i të zotit të dasmës e pyet kryetarin e kooperativës: "Po ç'është ky komunizmi, o kryetar?" I shkreti kryetar, që donte ta

thjeshtonte përgjigjen, i shpjegon: "Po, komunizëm do të thotë qumësht sa të duash, tlyn, gjizë e mish sa të duash!" "Heu! – kërceu fshatari – po unë paskam qenë në komunizëm! Pse më luejtët bre!" E gjithë ironia u kalua me një të qeshur nga të gjithë. Sot, kur të gjitha institucionet sociale e shpirtërore po preken nga sëmundje, gjoja moderniste perëndimore, më shumë se çdo gjë është nevoja e ushqimit shpirtëror, për t'u kthyer aty ku ishim. Familja, baza e shoqërisë, marrëdhënia burrë-grua, qeliza e jetës e bekuar nga Zoti për t'i dhënë buzëqeshjen asaj si dhe të drejtën e trashëgimisë së botës, është në shënjestrën e antivlerave. Ajo po goditet në thelbin e saj, në emërtë bashkëjetesës, si një gjetje e re e familjes moderne; në emër të divorcit, si një e keqe e vogël e familjes dhe kusht i modernizmit të seksit femëror, apo të fëmijës epruvetë. Mentaliteti i gjymtuar shkon edhe më tej: të rritësh fëmijë pa praninë e prindit, babait, edhe kjo qenka moderne, risi e kohës. Vazhdon modernizmi të fusë në grackë shpirtin njerëzor, kur servir mendësi të reja se fëmija duhet të bëjë jetën e vet të pavarur pas moshës 18 vjeç, se prindi nuk është më përgjegjës ndaj tij, se djali apo vajza mund të martohen, të ndahen, të rimartohen dhe përsëri të ndahen. Të braktisen fëmijët dhe të importohen fëmijë të burrit apo gruas, edhe kjo na qenka moderne. Nuk njohin e nuk dinë ku janë e cilët janë fëmijët e tyre dhe, kur ju ndodhin probleme inçesti, u rrotullohet truri dhe atëherë ... kujtohen: "Jo, po mirë e ka feja Islame, që nuk lejon këtë apo atë!" Këto kohë të reja heqin nga përgjegjësia prindin për fëmijën dhe fëmijën për prindin. Të jetojnë veç, të administrojnë gjithçka veç. Të jenë larg njëri-tjetrit, a thua se mes tyre ka tabore të ngrehura!

Jeta e një myslimani të mirë është e ndërtuar në një familje të madhe, ku, siç thuhet "çdo mal ka rëndësinë e vet", çdo njeri ka vendin, respektin, rolin, vlerën, intimitetin e pavarësinë e tij, të drejtat e detyrat e tij. Gjithçka shkon në harmoni dhe jeta e cillatdo është e mbushur, pa strese e boshllëqe.

Le të ballafaqojmë kontrastet e sotme me ato të para disa viteve. Sa familje të mëdha kishte pak vite më parë dhe sa të vetmuara ka sot? Nuk jeton dot një nënë apo babai me një çift të sapomartuar?! Çfarë sjell jeta në vetmi dhe çfarë ajo e jetuar me gjininë më të afërt? Cilën e uroi dhe bekoi Allahu i Madh? Mes shumë rrëfimesh e mësimave të urta të pleqve, me të cilët jam rritur, më kujtohet kur thonin: "Ne pleqtë, duke ju parë ju, të rinjve, rinohe mi. Ju, duke na parë ne, mësoni të pleqëroni!" Kjo ndarje jetësh, ky veçim, ky mosinteresi për jetën e të tjerëve, ka çuar, sidomos brezin e ri, drejt alkoolit e veseve të tjera perverse. Këtu lypset e kërkohej ndërhyrja e mësimave fetare drejt vlerave, që i patëm e që po i shtyjmi si të vjetra e të dala mode, duke nxjerrë më keq sytë tanë. Është koha për të mësuar dhe për të ditur të ndalemi të sqarojmë opinionin dhe më gjerë, për vlerat shumëdimensionale të Islamit, nëpërmjet vargjeve kuranore, ku thuhet: "Po, Allahu dëshmon për atë që ta zbriti ty, atë që ta zbriti sipas dijes së vet." Që në krijesën e vetë njeriut, Kur'ani e shpjegon atë sipas etapave, plot 1400 vite më parë se shkencat. Në krijimin e embrionit si "copë mishi e përthpur" thuhet në ajetet kuranore. Ndërsa në trajtimin shkencor flitet për një embrion (marule), një sferë zgavër (blastocid) brenda gjashtë javësh. Në Kur'an thuhet: "Ai ju krijoi ju në barqet e nënave krijim pas krijimi, në tri errësira." Në biologji flitet për lëngun amniotik, i cili mbron embrionin dhe që formon pjesët e trupit të njeriut, për shtresën e parë, pjesët e jashtme, shtresën uterine etj. Pas gjashtë javësh embrioni bëhet 1.5cm, ku dallohet shtylla kurriore, skeleti, duart. Kështu zënë, shpjegohen e besohen fjalët e Kur'anit, të transmetuara si porosi, gojë pas goje, se fillimet e shtatzanisë janë si lulet e pemës dhe mund të bien nga një e shkundur e lehtë. Prandaj duhet të bëjnë kujdes të gjithë e jo vetëm nëna, edhe kur mësojmë se gruaja lehonë e ka varrin të hapur 6 muaj pas lindjes. Këto profeci e kanë shpjegimin e vet në ajetet kuranore. Dhe, jo vetëm kaq, në këto ajete, diku

thuhet se njeriu u krijua nga një pikë uji. A nuk mund të sjellim pranë shpjegimin si ADN-ja e njeriut? Sjellim në vëmendje 2000 proteinat në trupin e njeriut dhe mundësia e kombinimeve për formimin e çdo proteine është e barabartë me të anasjelltin e një numri me dyzet zero mbrapa. A nuk i bën karshillëk Kur'ani me pikën e ujit, me analizën e kësaj pike uji? Vënia në dispozicion e të mirave të njerëzimit, të veçorive fizike e kimike të atomit të karbonit, oksigjenit, të molekulës së ujit, përcaktimi i tyre me saktësi të mahnitshme, të çojnë drejt përfundimeve se në gjithësi nuk ka vend për rastësi. Ky harmonizim i jashtëzakonshëm në të gjitha organizmat dhe në gjithësi, është mrekullia e një Zgjuarsie dhe Aftësie të ndërgjegjshme. Vetëm një mendje irracionale mund të mos e pranojë.

Mësimet kuranore për shëndetësinë, gjeografinë, gjeologjinë, për detin, astronominë, gjejnë vend për t'u shpjeguar. Të lexojmë këtë ajet: "Drejto shikimin (në drejtim të qiellit) nëse sheh ndonjë plasaritje. Mandej, herë pas here, drejto shikimin dhe, shikimi do të kthehet tek ti i përkulur dhe i molitur." Këto ballafaqime e shpjegime e detyrojnë çdo besimtar që t'i vejë vetes detyrë që të bëjë ç'është e mundur të bisedojë e t'i propogandojë ato me mënyra tërheqëse tek të rinjtë dhe fëmijët; të bëjë përqasjen e çdo lënde mësimore me ajetet e Kur'anit. Kudo, kultet dhe besimtarët që shërbejnë në to, nuk duhet të jenë vetëm si shenjë e besimit dhe të mjaftohen vetëm me vizita. Sa interes do të zgjonte një vizitë e një grupmoshe në xhami, ku do të bisedohej me nxënësit për shpjegimet shkencore (biologjike, fizike, astronomike etj.) Kjo duhet të bëhet, pasi autoritetet përgjegjëse fetare mund të hyjnë në bisedime me Ministrinë e Arsimit dhe Shkencës. Ky pikëtakim i fesë dhe shkencës të mos mbetet detyrë vetëm e medreseve, por të bëhet i njohur në të gjitha shkollat publike dhe jopublike. Përhapja e dijes është jo vetëm dëshirë, por edhe detyrë ndaj Allahut, për të çuar tek njerëzit të vërtetat e vonuara.

Profeti Ismail

a.s.

Ismaili a.s. ishte djali i parë i profetit Ibrahim a.s. Ai lindi në Palestinë në një familje të lartë, por një familje që kishte kaluar shumë sprova të vështira. Me lindjen e tij, familjes së Ibrahimit a.s i shtohet edhe sprova e hixhretit drejt një vendi të shkretë dhe të pabanueshëm. Allahu urdhëroi Ibrahimin a.s që gruan bashkë me djalin e vetëm, të sapo lindur, ti dërgonte drejt shkretëtirës në qytetin e sotëm të Mekes, në Arabinë Saudite.

Kështu gruaja e tij Haxheri bashkë me Ismailin e vogël ishin të parët njerëz që pas qindra vitesh filluan të banonin në mes të shkretëtirës së thatë. Por, bindja e tyre e fortë ndaj zbatimit të urdhërit të Zotit edhe pse ishte shumë i vështirë, bëri që Allahu ti gëzoi ata dhe të sjelli jetën në mes të shkretëtirës. Nën këmbët e foshnjes Ismail, filloi të buronte uji Zemzem.

Burim për të cilin profeti ynë i dashur thotë se "Zoti e mëshiroi nënën e Ismailit. Nëse nuk do kishte nxituar duke e ndaluar me dorë, burimi i zemzemit do të vërshonte si lum"

Ndërkohë Ibrahim i a.s vinte shpesh nga Palestina dhe e vizitonte Haxherin bashke me djalin e tij. Një

ditë shikon një ëndërr sikur duhej të bënte kurban djalin e tij. Pasi e kupton që ishte një sprovë tjetër nga Zoti për atë dhe familjen e tij, e merr djalin dhe i thotë: «O djali im, unë kam parë në ëndërr që të të pres ty. Çka mendon?» Ai tha: «O babai im, veprime atë që të është urdhëruar, inshallah mua do të më gjesh prej të durueshmëve!» (Safat 102)

Kjo ishte përgjigja e një fëmije të mbarë i cili ishte rritur me këshillat e një babai profet dhe një nëne të devotshme, që i dorëzohej totalisht urdhërit hyjnor ashtu si prindërit e tij dikur.

Ky ishte Ismaili a.s, i cili edhe pse në moshë të vogël, i bëhet shembull të gjithë të rinjve se si duhet t'i bindesh urdhërit hyjnor edhe nëse në fund qëndron vdekja. Pasi Allahu e pa bindjen e tyre, u dërgoi një dash nga qielli si mrekulli për t'i përgëzuar ndaj sprovës që kishin kaluar me sukses. Kurban ky që sot duhet të na kujtojë bindjen e këtyre dy profetëve të mëdhenj që i treguan vullnetit hyjnor.

Më pas Ismaili a.s martohet dhe fillon një jetë familjare normale ku shpesh herë i vinte për vizitë edhe babai. Në një nga këto vizitat e rradhës ku

tashmë Ibrahim i ishte shumë i vjetër në moshë, merr urdhër nga Zotit që të rindërtoj edhe një herë Qaben e Madhërueshme në themelet që kishte ndërtuar babai i njerëzimit, Ademi a.s.

Ibrahimi a.s, profet i cili që në moshë të re kishte filluar përpjekjet kundër idhujtarisë dhe statujave të tyre, tashmë Zoti e kishte urdhëruar që të rindërtoj Qaben, pikën referuese që njerëzimi të praktikonte besimin e pastër monoteist deri në kijamet.

Të gjithë gurët që u ndërtua Qabeja kanë kaluar nëpër duart e Ismailit a.s i cili i transportonte duke ja dhënë babait të ndërtoj muret. Menjëherë pas ndërtimit të saj, haxhi ju bë farz besimtarëve të asaj kohe.

Adhurim ky që e risjell edhe profeti ynë i dashur pas idhujtarisë që kishte rënë njerëzimi përgjatë një fare kohe.

Pas vdekjes së babait ai u bë profet për popullin e Mekes, popujt e tjerë rrëth saj dhe popullin e Jemenit.

Si çdo profet tjetër edhe ai i ftoi njerëzit të adhuronin vetëm Allahun e Madhëruar.

Thotë Zoti në Kuran: “Ai urdhëronte popullin e vet

me faljen e namazit dhe me zekatin dhe Zoti ishte i kënaqur prej tij” (Merjem 55) pa çka se një pjesë i besuan e një pjesë jo.

Pasi arriti në moshë të thyer dhe kuptoi se po i afrohej vdekja, nga Jemeni shkon në Palestinë dhe viziton varrin e babait. Më pas shkon në Sham për të vizituar vëllain e tij Is’hakun a.s i cili po ashtu ishte profet i Zotit për atë popull.

Pastaj kthehet në Mekë, bën haxhin e fundit dhe ndërron jetë në atë vend të bekuar.

Trashëgimia që ka lënë për ne sot profeti Ismail a.s është:

- a. Uji i zemzemit i cili buroi nën këmbët e tij.
- b. Shtëpia e Zotit, Qabja e Madhnueshme që u ndërtua me gurët që ai mlodhi.
- c. Adhurimi i Haxhit, i cili ju bë obligim pas ndërtimit të Qabes.
- d. Dhe mbi të gjitha, profeti ynë i dashur, Muhamed a.s është pasardhës i tij.

Allahu na mundësoftë besim të pastër, bindje të fortë dhe dorëzim total ndaj urdhërit hyjnor ashtu si profeti Ismail a.s. Amin.

Hixhami

**URTËSIA DHE RËNDËSIA NË
MJEKËSINË BASHKËKOHORE**

Mjerisht, ne kemi anashkaluar një pjesë të madhe të trashëgimisë sonë mjekësore dhe bile e kemi harruar. Një pjesë e kësaj trashëgimie është edhe hixhami.

Deri vonë shumë njerëz e kanë kundërshtuar këtë metodë të shërimit. Sot në Gjermani ekziston shkolla "Fask", ndërsa dy amerikanë e themeluan shkollën me emrin "Cupping" (Fask dhe Cupping d.m.th. lëshim gjaku).

Që atëherë, filluam haptazi dhe normalisht të flasin për hixhamin, ngase shkollat e mëdha botërore filluan të kenë interesim. Me rëndësi është të përmendim që këto flasin që hixhami shëron shumë sëmundje dhe i japin po aq rëndësi që i ka dhënë Pejgamberi s.a.v.s. Ende shfrytëzohen edhe mjekësia tradicionale arabe dhe kineze, ndërsa hixhami është një prej mrekullive profetike!

Ibn Abbasi r.a. ka thënë: "I Dërguari i Allahut s.a.v.s. e ka bërë hixhamin në dy venat e qafës dhe në shpatulla." (Buhariu dhe Muslimi)

Pejgamberi s.a.v.s. na ka shpjeguar në këtë hadith vendet e kryerjes së hixhamit e këto janë dy venat e qafës dhe shpatullat. Këto janë vendet nga të cilat kanë filluar "Fask" në Gjermani dhe

"Cupping" në Amerikë.

Pejgamberi s.a.v.s. e ka lëshuar gjakun në kokë për shkak të kokëdhembjes, ndërsa ishte në ihram. (Buhariu dhe Muslimi)

Gjithashtu e ka bërë hixhamin për shkak të helmimit që ia kishte bërë jehudja me mishin e deles. (Buhariu dhe Muslimi)

Ç'është hixhami?

Hixhami (lëshimi i gjakut me prerje sipërfaqësore të lëkurës) është veprim medicinal i cili u përdor në të kaluarën, së pari në Egjipt, Kinë dhe Indi.

Pastaj erdhi Pejgamberi s.a.v.s. dhe vërtetoi veprimin e saktë të kësaj metode dhe nxiti në këtë metodë tejet efikase duke shpjeguar edhe vendet anatomike dhe kohën e duhur të kësaj metode.

Për të shpjeguar hixhamin, duhet shikuar anatominë e njeriut. Njeriu ka enë të gjakut, arterie, vena, kapilarë dhe gjëndra limfatike. Gjëndrat limfatike kanë për detyrë deponimin e qelizave të shkatërruara. Kur këto grumbullohen vie deri te paraqitja e sëmundjes.

Kur u pyet Pejgamberi s.a.v.s. për hixhamin, tha: "Ai shëron përzierjet (e lëngjeve në organizëm)."

Termi "përzierje" nënkupton muret e gjëndrave limfatike. Hixhami pra pastron muret e gjëndrave limfatike duke i bërë të kalueshëm.

Ky sunnet i harruar nga ne shëron shumë sëmundje që janë të përhapura në kohën e sodit.

Qoftë i lavdëruar Allahu i madhërishëm!

Sunneti i Pejgamberit s.a.v.s. përsëri u gjallërua. E gjallëruan jomyslimanët nga Gjermania, Franca, Finlanda, SHBA, dhe shtete tjera!

Me rëndësi është të përmendim që dy vendet e para për hixhamin që kanë vepruar dy amerikanët janë mu ato dy vende në të cilat i ka bërë Pejgamberi s.a.v.s., venat e qafës, shpatullat dhe ashti parabolli, që shëron shtatëdhjetë e dy sëmundje.

Ibn Abbasi r.a. transmeton që Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: "Në natën e Israsë para meje nuk kaloi asnjë grup melekësh e që nuk më thanë: "Muhammed, kryej hixhamin." (Ibn Maxhxheh)

Ali ibn Ebi Talibi r.a. ka thënë: "Erdhi Xhibrili a.s. te i Dërguari i Allahut s.a.v.s. dhe e lajmëroi për kryerjen e hixhamit në venat e qafës dhe shpatulla."

(Ibn Maxhxheh)

Enesi r.a. transmeton që Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: "Xhibrili a.s. aq shumë më ka përmendur hixhamin sa që kam menduar se ai duhet kryer." (Dejlemiu)

Nga Suhejbi r.a. transmetohet që Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: "Bëni hixhamin në kokë, ky është ashti në qafë, në këtë ka ilaç për shtatëdhjetë e dy sëmundje." (Dejlemiu)

Ne si myslimanë, këto i hadithe i marrim si urdhër që duhet t'i bindemi në përputhshmëri me fjalët e Allahut të madhërishëm:

"Dhe ai nuk flet nga mendja e tij. Ai (Kur'ani) nuk është tjetër pos shpallje që i shpallet." (En - Nexhm, 3-4)

Shkencëtarët gjerman kanë bërë hulumtime të shumta dhe thanë: "Ashti i kokës ndikon në punën e hipofizës." Ky nxit tajitjen e 72 hormoneve nga hipofiza që më pastaj vepron në gjëndrat tjera me tajim të brendshëm.

Pra, çdo çrregullim në punën e hipofizës në lidhje me cilindo hormone shkakton sëmundje, ndërsa hixhami i bërë në ashtin e kokës shëron 72 sëmundje.

Por, këtë sunnet nuk mund ta bëjë secili njeri. Përkundrazi, nuk ka dyshim që hixhami duhet bërë në mënyrë të drejtë mjekësore (duhet njohur mirë pikat anatomike, si dhe duhet patur kujdes për kushtet sterile gjatë kryerjes së hixhamit).

Pejgamberi s.a.v.s. na ka mësuar edhe kohën (ditët) në të cilat është më së miri ta bëjmë hixhamin: dita e 17, 19 dhe 21 të muajit hënor, si dhe vendet tipike në trup ku duhet bërë hixhamin. Secilin vend (pikë) mjekët ekspert të kësaj lëmie e kanë "zbuluar" në kohën bashkëkohore.

Cila është urtësia e kryerjes së hixhamit në kohën e sodit?

Kohëve të fundit është zbuluar se ekziston lidhja në mes fazave të Hënës dhe baticës e zbatës në dete, oqeane, lumenj dhe liqene.

Pra, graviteti hënor vepron në Tokë. Kjo shprehet edhe te njeriu i cili është i përbërë 70-75% nga uji. Hëna e plotë paraqitet ditën e 17, 19 dhe 21 të muajit hënor dhe atëherë vie deri te batica dhe zbatika për 80% e më tepër. Për këtë Pejgamberi s.a.v.s. ka këshilluar që hixhami të bëhet në këtë kohë.

Është fakt se shumica mendojmë se hixhami mund të bëhet çdo kohë, por më së miri është në këto ditë që na ka mësuar i Dërguari i Allahut s.a.v.s.

Në bazë të hulumtimeve bashkëkohore nga mjekësia secili person e ka bioritmin e tij, aftësitë e tij natyrore të mëdha.

P.sh. zemra rrah një mijë herë çdo 24 orë duke hedhur gjashtë litra gjak nëpër 96.000 milje enë të gjakut. Këto gjashtë litra përmbajnë njëzet e katër trilion qeliza, me shtatëdhjetë milion qeliza shtesë, ngase këto shtatëdhjetë milion qeliza harxhohen në shkëmbimin e materieve në shpërkë. Kjo ndodh për çdo sekondë.

Qeliza, entiteti më i vogël i organizmit funksionon sipas teknologjisë mahnitëse që tejkalon të gjitha institucionet teknologjike në botë, ngase në makinat më bashkëkohore prishjet ndodhin në 20% të rasteve, ndërsa çrregullimet te qelizat ndodhin vetëm te 2% të qelizave. Në qeliza gjinden mijëra bashkëdyzime hormonale, mitokondriet, enzimet, kromozomet, dhe mijëra gjëra të nevojshme për organizëm, që punojnë pandërprerë.

Vërtet kjo është gjithëfuqi e Krijuesit absolut:

". . . Mjeshtri e Allahut që përsosi çdo send . . ." (En - Neml, 88)

Pra, ekzistojnë shtatëdhjetë e pesë trilion qeliza që funksionojnë gjashtëdhjetë ose shtatëdhjetë vjet dhe lëvizin në varg të pafund. 10% e përbëjnë materialin gjenetik, ndërsa 90% tjetër. Procesi i prodhimit dhe ripërtëritjes në këtë material gjenetik ndodh çdo shtatë vjet, d.m.th. çdo shtatë vjet hedhet 10% dhe prodhohen 10% qeliza tjera.

Në këtë, kanë të bëjnë fjalët e Pejgamberit s.a.v.s.: "Periudha jetësore e umetit tim do të jetë në mes gjashtëdhjetë dhe shtatëdhjetë vjet." Kjo d.m.th. që 100% të materialit gjenetik e ndajmë në shtatëdhjetë vjet, dhe kur kalojnë këto shtatëdhjetë vjet, e kemi harxhuar këtë 100%.

Për këtë, Pejgamberi s.a.v.s. na ka këshilluar që të shërbehemi me vajin e ullirit: "Shërbehuni me vajin e ullirit dhe lyhuni me te, sepse ai është nga druri i bekuar."

Njeriu duhet me vëmendje të shikojë harmoninë në mes pjesëve të veçanta të organizmit, ndërsa

ata që janë të pajisur me arsye dhe intelekt do të vërejnë gjëra mahnitëse si p.sh. impulse që përcillen nëpër nerva. Neurologët kanë konstatuar që ngacmimet ndiesore udhëtojnë nëpër fijet nervore dhe arrijnë deri te truri, pastaj truri analizon dhe sjell urdhrin (ngacmimin tjetër) në vendin nga ngacmimi ka ardhur për të reaguar në mënyrën adekuate dhe njeriu p.sh. shpejtë largon dorën (p.sh. nëse digjet). Është vërtetuar se tërë ky proces zhvillohet në milion pjesë të sekondës.

Kur shkencëtarët dëshiruan që këtë ta shpjegojnë në mënyrë shkencore, morën akull në të cilin lëshuan elektronet dhe për të arritur në skajin tjetër u nevojiti 240 orë.

Pra, njeriu është vepër e Allahut. Çdo gjë që është tek ai është vepër e Tij.

Për këtë njeriu mund të numërohet në fenomene kozmike. Atë askush nuk mund ta tregojë dhe shpjegojë në tërësi. Ne duhet përsëri ta rivendosim këtë harmoni natyrale duke bërë korrigjime në jetën e tij. Të vërtetën e ka thënë një anglez: "Shumë ilaçe në të vërtetë janë helme."

Mënyra e bërjes së hixhamit

Ai i cili dëshiron të hulumtojë vendet në të cilat duhet bërë hixhami njësoj nga cila shkollë në Gjermani apo Amerikë, duhet ditur që është e mundur me i përcaktuar dhe lokalizuar me precizitet sipas teorisë së thjeshtë e cila nuk dallon shumë nga teoria e shërimit të akupunkturës kineze. Gjithashtu nuk dallon as nga teoria e cila bazohet në shërim me presion të pikave të caktuara (akupresura) që shfrytëzohet në Tibet. Teoria e tyre e përbashkët thotë: Organizmi i ka dymbëdhjetë rrjedha (kanale) dhe katër anësore.

Nëpër këto rrjedha (kanale) lëviz forca magnetike. Kur kjo forcë (energji) rrjedh dhe nuk ndërpritet, atëherë njeriu është i shëndoshë dhe vital. Por, nëse ekzistojnë disa çrregullime në rrjedhën e kësaj force, fillojnë të paraqiten probleme shëndetësore. Këto rrjedha elektromagnetike i kanë pikat e tyre. Nëse paraqiten problemet në shëndetin e njeriut, atëherë, në realitet paraqiten probleme në rrjedhën elektromagnetike dhe duhet pasur kujdes në pikat e veçanta që ndodhen në vende të ndryshme dhe tregojnë në çrregullim.

Kështu, p.sh. sëmundjet e mëlçisë i kanë pikat e saj të veçanta, sëmundjet e zemrës i kanë vendet e tyre të veçanta, gjithashtu tensioni i lartë, diabeti, reumatizmi dhe sëmundjet tjera.

Këto pika, përveç kësaj që tregojnë në probleme shëndetësore të organizmit, gjithashtu paraqesin edhe pikat e forcimit të organizmit. Me trajtimin e tyre, mund të arrihet forcimi i përgjithshëm i organizmit.

Në lidhje me termin "përzierje" të cilin Pejgamberi s.a.v.s. e ka përmendur se hixhami

është ilaç, ne themi: "Mbledhja e qelizave dhe gjërave të dëmshme ndodh në gjëndrat limfatike. Hixhami i nxjerr jashtë." Kjo është ngjashëm kur dikush prej nesh hap një pus (burim) në vendin e thatë. Nëse nuk e bën këtë, uji do të mbetej në thellësi të tokës.

Pejgamberi s.a.v.s. e ka ditur cilat janë ditët më të mira për hixham: 17, 19, dhe 21 të muajit lunar.

Gjithashtu është zbuluar se ekzistojnë disa pika energjetike dhe rrjedha energjetike, të cilat nëse shtypen (trajtohen), e kjo vepron në mënyrë efikase si qetësues bile më mirë se ilaçet artificiale për qetësim.

Me analizën kimike është vërtetuar që organizmi në marrëdhënie me këto pika prodhon endorfinën e kjo është substancë e cila qetëson. Ekzistojnë shumë pika që veprojnë qetësuese. Është vërtetuar që njeriu, kur këto trajtohen, qetësohet dhe bie në gjumë të thellë.

Hixhami (lëshimi i gjakut në kupëzore me prerje sipërfaqësore), në realitet liron jashtë substancat e dëmshme dhe pastron gjakun, dhe qetëson organizmin me lirim të endorfinës.

Gjithashtu u zbulua se hixhami rrit nivelin e dopaminës, si dhe imunitetin e organizmit ndaj kancerit dhe virusëve.

Llojet e hixhamit

Ekzistojnë tri llojet të hixhamit: hixhami i thatë që përdoret te diabetikët, hixhami me prerjen sipërfaqësore të lëkurës (skarifikimi) dhe hixhami transitor që përdoret te personat me probleme kërcore të shpinës.

Hixhami si ilaç

I Dërguari i Allahut s.a.v.s. e ka bërë hixhamin te dhembja e gjysmës së kokës (migrena). Deri më sot në tërë botën ende nuk është gjetur ilaçi efikas për migrenë. Ekzistojnë ilaçe vetëm për lehtësimin e saj.

Një hixham në tërësi e mënjanon migrenën.

Qoftë salavati i Allahut mbi ty o i Dërguar i Allahut që i ke mësuar njerëzit për çdo mirësi.

Britania e Madhe ka qenë e goditur nga sëmundja e hemofilisë. Kur kanë kuptuar për hixhamin, kanë dërguar disa specialist në Siri për të mësuar hixhamin. Pas kësaj me sukses kanë shëruar hemofilinë.

Hixhami mund të mënjanojë me sukses edhe epilepsinë. Hixhami ndihmon te reumatizmi, astma bronkiale dhe dhembjet e shpinës. Hixhami ndikon me sukses te mbipesha, sëmundjet e traktit digjestiv dhe të lëkurës.

Duke marrë parasysh fjalët e Pejgamberit s.a.v.s.: "Kush pas meje e ngjall një sunnet të harruar, do të ketë shpërblimin e atij që e bën, duke mos i munguar asgjë nga shpërblimi (atij që e vepron)", është obligim yni konstant që ta gjallërojmë këtë sunnet, duke praktikuar hixhamin.

HAFIZ ISMET DIBRA
(1886-1955)

Hafiz Ismet Dibra lindi në Dibër në vitin 1886, ku kreu mësimet fillestare, pastaj Medresenë, ku mësoi përmendësh Kur'anin e madhëruar, e fitoi titullin Hafiz, një titull i nderuar.

Studimet e larta i kreu në Stamboll, në kryeqytetin e Perandorisë, por edhe pse i ofruan katedrën në një shkollë të lartë të Stambollit nuk qëndroi aty sepse kishte vendosur t'i shërbente Shqipërisë...

Dibra është vendlindja e H. Hafiz Ismet Dibrës, Stambolli është vendi ku bëri studimet e larta, ndërsa Tirana është vendi ku zhvilloi veprimtarinë e tij. Revista "Zani i Naltë" është tribuna ku shpalosi njohurit e tij në fushën e legjislacionit islam, të filozofisë islame, tefsirit, hadithit, logjikës, teorikës etj. Medreseja e Naltë e Tiranës që institucioni ku ai zbatoi në praktikë edukatën islame dhe mjeshtërinë e mësimdhënies. Kishte një kulturë të gjerë, një qëndrim demokratik dhe patriotik. Zotëronte më së miri gjuhën arabe, perse dhe atë turke (osmane).

Në mars 1923 u zhvillua Kongresi i Parë i Myslimanëve Shqiptarë në Tiranë, duke zgjedhur Kryetar të Bashkësisë Islame, Kryemyftiun Haxhi Vehbi Dibrën. Në tetor të vitit 1923 doli në dritë revista "Zani i Naltë", organ zyrtar i Komunitetit Mysliman Shqiptar. Me 1 mars 1924 iu besua drejtimi i Medresesë në Tiranë z. Qamil Bala dhe në vitin 1930, kjo detyrë iu besua Hafiz Ismet Dibrës, duke u bërë drejtori i dytë i saj. Duke ndjekur traditat e të parit aktivizoi trupin mësimor, personel të përgatitur siç qenë: Hafiz Ali Korça, Haki Sharofi, Sheh Qazim Hoxha etj.

Në Medresenë e Tiranës, përveç lëndëve fetare si Kur'ani, Hadithi, Tefsiri, Fikhu... aty mësohej historia, gjeografia, aritmetika, gjeometria, etj.

Në tërë veprimtarinë e tij ai udhëhoqë nga mësimet e Kur'anit dhe në përshtatje me përbërjen e popullit shqiptar ai nisej nga toleranca në mes besimeve dhe besimtarëve. Medreseja e Tiranës, e drejtuar nga H. Ismet Dibra, ruante dhe vazhdonte traditën e edukimit të nxënësve, krahas asaj të fesë, dhe të frymës patriotike dhe kalitjes së ndërgjegjes kombëtare.

H. Ismet Dibra vizitoi edhe vendet e shenjta në Mekë dhe Medinë, duke u bërë Haxhi.

Në vitet '30 të shekullit XX zhvilloi një aktivitet të gjerë intelektual, fetar e

patriotik. Janë të përmendura ligjëratat e tij të njëpasnjëshme që patën për subjekt temën "A ka dyshim në qenien e Zotit?" Në këto ligjëratë Hafiz Ismet Dibra, duke u mbështetur në ajetet e Kur'anit, zbërtheu shumë teza dhe koncepte që në ato vite ishin bërë objekt bisede në qarqet intelektuale. Ligjëratat bënë pjesë në luftën që kleri islam po i shpallte ideve komuniste, që kishin filluar të përhapen në Shqipëri. Hafiz Ismet Dibra iu referua shumë figurave të shquara të rrymave të ndryshme filozofike si: Dekartit, Berksonit, Spenserit etj.

Më vonë ato ligjëratë u botuan në faqet e "Zanit të Naltë" dhe më 1993 u botuan edhe në Miçigan të SHBA-së. Hafiz Ismet Dibra në libër bën thirrje që të shihet e vërteta, të hiqen syzet e errëta. "Me syze të errëta, - shkruan ai, kurrë nuk mund të shikohet e vërteta." I tërë libri argumenton shkencërisht qenien e Zotit dhe na thotë se udhëzimin mund ta marrim vetëm nga Zbulesa e Zotit, nga Kur'ani.

"Kur'ani nuk është as zbulim imi", shkruan Hafiz Ismet Dibra, "e as thënia ime: çdo lexues e studiues serioz i Kur'anit ka kuptuar se sa më shumë që ecën në leximin e studimin e tij, aq më shumë do të gjejë (me një gëzim të brendshëm) se si ky kuptim i përgjithshëm rritet duke u rritur aftësia e tij për t'i rrokur gjërat. Është si rasti i një alpinisti që, sa më lart ngjitet në mal, aq më larg sheh..."

Pushtuesit fashistë dhe ata gjermanë, më vonë, i ofruan ofiqe dhe dekorata, por ai, ashtu si më 1919 që nuk pranoi postin e profesorit të katedrës nga Turqia, edhe kësaj radhe nuk pranoi asnjë dekorim, as post. Pushteti komunist, të cilit ai nuk iu nënshtrua, e arrestoi në 1946 në moshën 60-vjeçare dhe e dënoi pa asnjë arsye, por vetëm për bindjet e tij fetare, me 12 vjet heqje lirie, të cilat i bëri si shumë e shumë të tjerë në burgjet e diktaturës komuniste. Kështu u dënuan edhe shumë hoxhallarë të tjerë nga diktatura komuniste, siç ishin Hafiz Ali Korça, Hafiz Mustafa Varoshi, Hafiz Sherif Langu, Hafiz Musa Dërguti, Hafiz Ali Kraja, e shumë fetarë, dijetarë e atdhetar të tjerë...

Hafiz Ismet Dibra ndërroi jetë në Tiranë në vitin 1955, në moshën 69 vjeçare, duke mbetur shembull frymëzimi për botën shqiptare.

Shqipëria
DHE
shqiptarët

Takimi ose njohja e parë e osmanëve me shqiptarët zgjatet gjer para Luftës së Kosovës, në periudhën kur Timurtash Pasha zhvilloi fushata në tokat shqiptare, duke filluar nga zona e Dibrës në vitin 785 h./1383.

Veçanërisht pas Luftës së Kosovës, në periudhën e Sulltan Bajazitit, zonat jugore të Shqipërisë hynë nën kontrollin e Shtetit Osman, kurse në kohën e Mehmet Çelebiut, disa bejlerë shqiptarë pranuan Islamin. Disa krahina, si Përmeti, Mirdita, Dukagjini, ishin nën administrimin e princërve të vegjël shqiptarë. Në këtë periudhë, nuk njihet ekzistenca e një sundimtari të fuqishëm në zonë. Beu i parë shqiptar i njohur si mysliman ishte Jakup Beu, biri i Teodor Muzakës, sundimtarit të Përmetit. Ndërkaq, edhe pse u organizuan marshime dhe sulme të ndryshme për në tokat shqiptare, qoftë me ushtarë nën komandën e Timurtash Pashës, qoftë nën komandën e Isa Bej Evrenozit, vendosja e osmanëve në këto troje u bë me marshimet e Sinan Pashës në vitin 1431. Duke filluar nga koha e Mehmet Çelebiut, realizohet edhe shkrimi i historisë së zonës. Defteri historik i vitit 835 h./1432 (Defteri-i Sancak-ı Arvanid / Defteri i Sanxhakut të Shqipërisë) është dokumenti më i vjetër që kemi në dorë mbi këtë çështje. Kjo datë është koha kur osmanët u vendosën në këtë zonë.

Kur Shqipëria, më në fund, u mor plotësisht në fillim të periudhës së Muratit II, princi Gjon Kastrioti ia deklaroi sulltanit osman vartësinë dhe, për t'ia treguar besnikërinë, katër djemtë i dërgoi për t'u arsimuar në Sarajet e Edirnesë, që ishte në atë kohë kryeqendra e osmanëve. Atëherë, djali më i vogël dhe më energjik ndër katër vëllezërit, Gjergj Kastrioti, i pëlqeu sulltan Muratit II dhe meritoi shumë komplimenta të tij. Ashtu si vëllezërit e tjerë, si mysliman, mori emrin Skender. Duke e mbajtur atë mes vëllezërve, Murat II tregoi kujdes të veçantë për arsimimin dhe edukimin e tij.

Gjergj Kastrioti u ngjiti në rangun e sanxhakbeut në moshë të re. Kur ishte 25 vjeç, i vdiq i ati që ishte atë kohë sundimtar në Krujë. Atëherë, Skënderbeu i kërkoi sulltanit postin e të atit. Mirëpo, meqë dëshironte ta sillte në pozita më të rëndësishme (ndoshta ta bënte më vonë kryevezir), sulltan Murat II dërgoi një person tjetër në sanxhakun e Krujës. Skënderbeu u prek shumë nga ky trajtim dhe kërkoi rrugët e shpagimit. Atë kohë, ndërsa sulltan Murat II merrej me austriakët dhe ushtria osmane ndodhej për fushatë në Moravë, Skënderbeu ndodhej në efektivin e ushtrisë. Dhe, ndërsa bënte plane dezertimi, u muar vesh fshehtazi me disa persona dhe përgatiti një ferman (dekret) të falsifikuar. Më në fund, Skënderbeu u largua fshehtazi nga ushtria dhe shkoi në Krujë. Aty, së bashku me persona të mbledhur rreth tij, mori në dorëzim kalanë e Krujës me dekretin e falsifikuar dhe vrau ushtarët që ndodheshin brenda. Pastaj organizoi marrëveshje kundër osmanëve në bashkëpunim me venedikasit, hungarezët dhe serbët.

Kryengritja e Skënderbeut që vazhdoi për një kohë të gjatë, e preokupoi shumë shtetin osman në këtë gjeografi. Veçanërisht sulltan Mehmeti II shpenzoi shumë kohë dhe përpjekje për ta eliminuar këtë

shqetësim që i preokupoi osmanët për më shumë se 25 vjet. Skënderbeu sundoi gjatë kësaj periudhe duke i vënë Krujën dhe Shkodrën nën vartësi të Venedikut. Këto vite, si në periudhën e Muratit II, ashtu edhe të Sulltan Mehmetit II, Fatihut, kaluan vazhdimisht në luftë me osmanët. Kështu, Skënderbeu shërbeu si barriere për osmanët në Adriatik në emër të Venedikut dhe Papatit.

Më në fund, pasi luftoi për 25 vjet kundër osmanëve, Skënderbeu u detyrua ta linte luftën. Pas Shkodrës, u mor edhe Kruja nga vetë sulltan Fatihu. Fatihu i mori vetë në dorëzim çelësat e Krujës (883 h./1478). Skënderbeu u tërhoq në Lezhë për të bërë një jetë të izoluar gjer në vdekje (1468).

Dy nipër të Skënderbeut u kthyen në Stamboll në kohën e sulltan Sulejmanit të Madhërisëm, u bashkuan me osmanët dhe u bënë myslimanë. Njëri prej tyre mori emrin Skënderbej dhe u ngjiti gjer në detyrën e kryeorgjendarit. Kryeorgjendari Skënderbej ndërtoi një shkollë fillore afër xhamisë dhe medresesë së Zall Mahmud Pashës në Ejup dhe një çezmë që ndodhet poshtë xhamisë Ajvansaraj Koruxhu Mehmet Çelebi në breg të Haliçit. Epitafi i çezmës me arkitekturë të Arkitekt Sinanit, i zhdukur në vitin 2004, kishte datën 975 hixhri/1567, si më poshtë:

Acâyib hayra girdi Simkeşbaşı Skender Beğ

Döküp sım u zeri bu şeşmesâra urdı bünyanı

Një bamirësie të çuditshme i hyri kryeorgjendari Skenderbej:

Derdhi argjend e flori, ngriti në këmbë lotuesin si çezmë;

Binâsi Sedd-i İskender suyu âb-ı hayât oldı

Hayât-ı sermedî buldı Hızırveş nûş iden ânı

Ndërtesë iu bë prita Skënder, uji iu bë eliksir

Si Hizri, jetë të pasosur gjeti kur e bëri pije atë

Safâ-yı tab'la Sâ'î bunun itmâmı târihin

Didim bulmuş Skender aynıyle âb-ı hayvânı

Plotësimi i gëzimit të vulës me përpjekjen, e thashë

Datën; e kish gjetur Skenderi ujin e gjëllesës të njëjtë.

Vdekur më 990 hixhri/1582, Skënderbeu është varrosur në rrethinat e Ejup Sulltanit. Kurse në vend të shkollës së shembur nga vajza e Mustafait III, Shah Sulltan, janë ndërtuar gjithashtu prej saj Shkolla Shah Sulltan dhe Çezma Publike, që ekzistojnë edhe sot. Kurse epitafi i çezmës poshtë xhamisë Ajvansaraj/Koruxhu Mehmed Çelebi, e cila nuk ekziston sot, është grabitur dhe ndodhet në gjendje rrënoje. Skenderbej (i riu), ngaqë kishte krushqi me familjen e Dukagjinasve, në disa burime bibliografike, si Gjenezologjia Osmane, është shënuar gabimisht edhe si Dugacinzâde (princ Dukagjinas).

Pas eliminimit të kryengritjes së Skënderbeut, tokat shqiptare hynë plotësisht nën administrimin osman. Dy vëllezër nga princat Dukagjinas, që sundonin në Prizren dhe përreth, erdhën në Stamboll në periudhën e sulltan Fatihut dhe morën emrat Ahmed dhe Mahmud. Nga këta, Mahmudi vdiq në moshë të re, kurse Ahmed i shërbeu si vezir dhe vali. Një varrezë familjare e Dukagjinasve ekziston akoma në Ejup ngjitur me Shkollën Shah Sulltan dhe Çezmën Publike (sebil).

1. Defteri i Sanxhakut të Shqipërisë, i vitit 835 Hixhri, përgatitur nga Halil İnalçik, botimet TTK, Ankara.

Vlerësimi i kohës

"Pasha kohën. Nuk ka dyshim se njeriu është në një humbje të sigurt. Me përjashtim të atyre që besuan, bënë vepra të mira, porositën njëri-tjetrit t'i përmbahen së vërtetës dhe që këshilluan njëri-tjetritin të jenë të durueshëm." (Asr 103)

Në suren Tekathur analizohet karakteri i njeriut i cili vrapon pas pasurisë, grumbullimit të mallrave të ndryshëm dhe nuk shqetësohet për botën tjetër, Ahiretin. Edhe surja Asr është një vazhdimësi në pasqyrimin e cilësive negative të njeriut si ndjekës i pasioneve, veseve djallëzore dhe shkatërrues i vetes. Rruga e ndjekur nga ai nuk është në vetvete një rrugë për t'u ndjekur. Prandaj surja Asr mund të analizohet si një sure e cila tregon mundësinë e një rruge të re, pozitive dhe frytdhënëse për njeriun.

Fjala 'asr' mbi të cilën bëhet betimi në fillim të sures konsiderohet 'koha'. Koha mbart brenda saj shumëllojshmëri ngjarjesh si: sëmundjet, shëndetin, pasurinë e varfërinë. Duke u betuar për kohën, tërhiqet vëmendja për tek mirësitë që i janë dhuruar njeriut. Udhëtari i rrugës së ankesave dhe lumturisë duhet t'i drejtohet Krijuesit me bindje dhe përlulesi për të gjetur mirësinë. Sigurisht që koha është një shenjë, një argument i forte i fuqisë, diturisë dhe urtësisë së Krijuesit për ata që mendojnë. Duke u betuar për kohën, nënvizohet edhe një here rëndësia e saj si një mirësi e nënvlerësuar nga njeriu. Para ardhjes së Islamit njerëzit e asaj kohe ia atribuonin kohës të gjitha ngjarjet negative që u ndodhnin. Por në të vërtetë e keqja nuk vjen nga koha por nga mungesa e përgjegjshmërisë së njeriut. Krahas kuptimit kohë, fjala asr është analizuar edhe si koha e ikindisë, si shekulli i shpalljes apo dy anët e ditës.

Të betuarit mbi kohën shpalos edhe një here humbjen e vërtetë të njeriut. Si duhet ta analizojmë humbjen e njeriut? Një njeri mund ta quajmë të humbur atëherë kur pasqyron mangësi në çështjen e besimit dhe bindjes ndaj Allahut të madhëruar. Porë nga ky aspekt, humbja më e madhe e njeriut është shkatërrimi i besimit ndaj Zotit (xh.sh.) dhe Profetit të tij (s.a.s). Humbja është edhe më e madhe nëse jetën e tij

e ka kaluar në mosbesim duke vrapuar pas mëkateve.

Humbja ka edhe një kuptim tjetër dhe qëndron në pamundësinë e ndalimit të kohës. Në këtë rast humbja nuk mund të mendohet vecmas njeriut sepse të humbësh do të thotë të humbasësh pasuri. Pasuria më e madhe e njeriut sigurisht që është jeta e tij. Jeta e njeriut konsumohet ditë pas ditë, orë pas ore, nuk ekziston mundësia e kthimit prapa të kohës së humbur. Prandaj në ajetin e parë të sures Asr thuhet që njeriu është në një humbje të qartë. Njeriu përballet me dy lloje humbjeje, e para është të jetuarit e një jete mohuese, larg besimit dhe bindjes ndaj Krijuesit, ndërsa e dyta është humbja e kohës, mbarimi i jetës së tij. Në suren Asr shpjegohet mjaft qartë shpëtimi nga të dy llojet e humbjes duke pasqyruar vlerat fisnike të cilat e mbrojnë njeriun. Këta vlera janë: e para, namazi dhe e dyta, veprat e mira. Njerëzit e fituar janë ata të cilët besojnë dhe i binden Zotit të madhëruar, zbatojnë urdhrat e Tij dhe u shmangen ndalesave. Një kusht i tretë i shpëtimit është Kur'ani dhe praktikimi i tij. Një kusht i katërt është durimi ndaj njëri-tjetrit, këshillimi i të tjerëve me durim. Njeriu mund të përballet me situata nga më të ndryshmet, të dëshiruara dhe të padëshiruara, por e rëndësishme është të kontrollojë zemërimin dhe të tregohet i durueshëm. Veprat e mira nuk mund të kufizohen vetëm në jetën personale të individit, ato vepra lidhen ngushtë edhe me marrëdhëniet me të tjerët, me respektimin e të drejtave dhe këshillimin për mirë.

Surja Asr përfshin faktorët më të rëndësishëm, të nevojshëm ose më mirë të domosdoshëm për çdo njeri. Siç e dimë, sahabët e nderuar asnjëherë nuk ndaheshin nga njëri-tjetri pa lexuar suren Asr sepse ajo u bën thirrje humbësve për humbjen e përjetshme. Për ata të cilët mërzhiten për humbjen e rinisë dhe kalimin e shpejtë të viteve dhe kohës i përgëzon me rininë e përjetshme. I fton fajësuesit e kohës për ngjarjet e padëshiruara të mbartin përgjegjësitë përkatëse. Atëherë mund të themi se është koha t'i rikujtojmë vetes se jeta fitohet vetëm me anë të besimit dhe veprave të mira.

Primbja
dhe urtësia e saj

Si do të ishte jeta nëse nuk do të ndienim kurrë ndonjë dhimbje? Nëse përgjigjja juaj për këtë pyetje është "e shkëlqyer", atëherë nuk dini asgjë për pasojat e "analgjezisë kongjenitale", një gjendje në të cilën një person nuk mund të ndiejë dhimbje fizike nga stimuluesit e jashtëm që nga lindja. Njerëzit me këtë gjendje nuk mund të reagojnë ndaj dëmtimeve të jashtme dhe madje mund të lëndohen pa u vënë re. Ne e ndiejmë ndjenjën e dhimbjes si të keqe dhe si telash, por fakti që ajo është një bekim i madh është ndoshta ajo që aludohet në ajetin kuranor: "Mund të ndodhë që ju të urreni një gjë, por ajo është e mirë për ju, dhe mund t'ju pëlqejë një gjë, por ajo është e keqe për ju." (2:216). Në të vërtetë, dhimbja është një mekanizëm i caktuar me një detyrë të rëndësishme për të na informuar për pjesët e dëmtuara të trupit tonë edhe pse duket se ka një efekt negativ në rutinën tonë të përditshme. Kjo na siguron që të japim reagimet e duhura dhe të parandalojmë dëme shtesë.

Përkufizimi dhe llojet e dhimbjes

Shoqata Ndërkombëtare për Studimin e Dhimbjes e përkufizon dhimbjen si "një përvojë të pakëndshme shqisore dhe emocionale të lidhur me, ose që i ngjan asaj që lidhet me dëmtimin aktual ose të mundshëm të indeve". Me ardhjen e "algologjisë" ose "studimit të dhimbjes" është krijuar një listë e gjatë termash. Njerëzit ndjejnë dhimbje kur disa nerva,

të quajtur nociceptorë (receptorë që reagojnë ndaj stimujve që kërcënojnë indet e trupit ose dëmtimet ekzistuese), zbulojnë dëmtimin e indeve dhe dërgojnë një sinjal në lidhje me dëmtimin përgjatë palcës kurrizore në tru. Për shembull, nëse prekni një sipërfaqe të nxehtë, një refleks në palcën kurrizore do të dërgojë një sinjal duke bërë që muskujt të tkurren menjëherë. Kjo tkurrje do ta largojë dorën nga sipërfaqja e nxehtë dhe do të parandalojë dëmtimin e mëtejshëm. Ky proces refleks është aq i shpejtë sa sinjali nuk arrin në tru në çastin kur ne ndërmarrim veprimin. Sinjali për dhimbje, megjithatë, vazhdon të dërgohet në tru. Interpretimi i trurit i këtyre sinjaleve dhe efektiviteti i rrugëve të komunikimit midis nociceptorëve dhe trurit përcaktojnë se si një individ e përjeton dhimbjen e tij. Truri gjithashtu shkakton sekretimin e disa kimikateve si dopamina kundër efekteve të pakëndshme të dhimbjes.

Ekzistojnë disa kritere që përdoren për të dalluar llojet e ndryshme të dhimbjes:

Llojet e dhimbjes në varësi sesi fillojnë:

Dhimbje akute: Dhimbje të tilla janë përgjithësisht intensive dhe të shkurtra. Këto dhimbje paralajmërojnë një individ për lëndime ose dëmtime lokale të indeve. Trajtimi i lëndimit ose dëmtimit normalisht do të eliminojë dhimbje të tilla. Ka lloje të ndryshme dhimbjesh akute, dhimbje somatike (që rezultojnë nga inflamacioni); dhimbje viscerale (e lidhur me stomakun, veshkat, fshikëzën e tëmthit ose organe të tjera) dhe dhimbje të referuara (të tilla si përjetimi i dhimbjes së shpatullave gjatë një ataku në zemër).

Dhimbje kronike: Kjo lloj dhimbje mund të zgjasë më shumë se dhimbja akute dhe zakonisht nuk mund të trajtohet. Dhimbja kronike

mund të jetë e lehtë ose e rëndë. Mund të jetë e vazhdueshme siç ndodh shpesh me artritin (dhimbjet inflamatore) ose me ndërprerje si me migrenën.

Llojet e dhimbjes në varësi të mekanizmit:

Dhimbja nociceptive: fillon me stimulimin e nociceptorëve dhe përfundon me trajtimin. Ka edhe dhimbje të tilla si dhimbje artralgie (dhimbje në pjesën e poshtme të shpinës) që vijnë nga lëndimet sportive ose operacionet kirurgjikale.

Dhimbje neuropatike: Këto mund të ndihen të ngjashme me goditjet elektrike ose mund të rezultojnë në ndjeshmëri, mpirje ose ndjesi shpimi gjilpërash. Ndodh me dëmtimin e nervave të sistemit nervor, si dhe në sëmundjet reumatizmale dhe frakturat, dislokimin ose lëndimin brenda muskujve.

Llojet e dhimbjes në varësi të vendndodhjes:

Dhimbje somatike: Ajo vjen nga inflamacioni, traumat e përsëritura, aktiviteti i tepërt fizik, tendosja dhe shtrirja e tepërt. Dhimbja somatike rritet me aktivitetin dhe zvogëlohet dhe përfundon me pushim.

Dhimbja viscerale: Është dhimbja e përhapur që shfaqet pas dëmtimit ose dëmtimit të organeve të brendshme. Ajo rezultojnë nga problemet në organe si stomaku, veshkat, fshikëza e tëmthit ose fshikëza urinare.

Dhimbje periferike: Mund të ketë origjinën nga muskujt, tendinat ose direkt nga nervat periferikë.

Diagnostikimi i dhimbjes

Ka mënyra të ndryshme për të ndjerë dhimbje dhe po ashtu janë mënyra të ndryshme për ta përshkruar atë. Disa kushte e bëjnë më të vështirë përcaktimin dhe trajtimin e dhimbjes. Ndryshimet në prapën e dhimbjes (kufiri

më i ulët i intensitetit të stimujve) mund të komplikojnë diagnozën dhe trajtimin, ndërsa toleranca e dhimbjes (niveli më i lartë i dhimbjes që mund të durohet) mund të ndikojë gjithashtu në diagnozën. Nuk ka një shkallë objektive për identifikimin e llojit të dhimbjes. Megjithatë, karakteristikat e dhimbjes së dikujt, të tilla si djegia, thumbimi ose therja me thikë, si dhe vendi, frekuenca dhe rrezatimi i dhimbjes dhe ajo që ndjen janë të rëndësishme. Faktorët që përkeqësojnë ose lehtësojnë dhimbjen dhe kohët në të cilat dhimbja shfaqet gjatë ditës, lehtësojnë diagnozën. Ka disa sisteme për të identifikuar dhe vlerësuar dhimbjen. Megjithatë, faktori më i rëndësishëm në diagnostikimin e saktë të dhimbjes është sigurimi i komunikimit të qartë midis individit dhe mjekut.

Trajtimi i dhimbjes

Çdo dhimbje është unike për çdo individ dhe një trajtim mund të jetë i mirë për një person ndërsa mund të mos jetë efektiv për një person tjetër. Dhimbjet akute zakonisht trajtohen me mjekim. Dhimbje të tilla zakonisht rrjedhin nga një problem shëndetësor themelor dhe kur ky problem trajtohet, dhimbjet largohen. Për shembull, një dhimbje e shkaktuar nga një infeksion bakterial mund të lehtësohet duke trajtuar infeksionin me antibiotikë. Të gjitha opsionet për mjekim duhet të diskutohen me kujdes me mjekun dhe duhet të jepet një shpjegim i gjerë. Në trajtimin e dhimbjes kronike, nga ana tjetër, terapitë jo medikamentoze mund të ndihmojnë në zbutjen e dhimbjes. Këto terapi përfshijnë akupunkturë, bllok nervor, psikoterapi, operacione kirurgjikale, biofeedback (një teknikë mendje-trup në të cilën njerëzit mund të mësojnë të kontrollojnë organet e tyre dhe proceset automatike, të tilla si rrahjet e zemrës, me mendimet e tyre në mënyrë më efektive), terapi relaksimi, dhe terapi sujq (trajtim në të cilin stimulohen pikat e presionit në duar dhe këmbë). Përdorimi i vajrave të avullueshëm, barishteve dhe erëzave të caktuara si qetësues

natyralë është një tjetër mundësi. Vaji esencial i livandës mund të ndihmojë në lehtësimin e dhimbjeve në mënyrë natyrale. Mund të përdoret si qetësues kundër dhimbjeve ose për të bërë gjumë më të mirë dhe për të reduktuar ankthin. Vaji i rozmarinës ndihmon në lehtësimin e dhimbjeve. Hulumtimet kanë treguar se bima e rozmarinës (*Rosmarinus officinalis* L.) mund të jetë e dobishme në trajtimin e dhimbjeve të kokës, dhimbjeve të muskujve dhe kockave. Vaji i holluar i mentes (*Mentha piperita* L.) dhe eukalipti (*Eucalyptus*) mund të përdoren për trajtim duke fërkuar me to pjesë të dhimbshme ose të lënduara të trupit. Kapsaicina është një agjent që përdoret në kremrat topikale për menaxhimin e dhimbjes dhe shumica e produkteve analgjezike e përmbajnë këtë agjent. Ky agjent është i bollshëm në specin djegës dhe për këtë arsye përdorimi i kësaj erëze është një metodë natyrale e preferuar për menaxhimin e dhimbjeve. Përdorimi i xhenxheflit, shafranit të Indisë dhe margaritës (*Tanacetum parthenium*) për të trajtuar migrenën, dhimbjet e barkut dhe dhimbjet e muskujve është i zakonshëm.

Në sytë e besimtarëve, Toka është një farmaci e krijuar me një ilaç për çdo sëmundje. Megjithatë, të gjitha këto mjete janë vetëm shkaqe dhe efektiviteti i tyre varet nga Ai që donte që ato të ishin të disponueshme në radhë të parë. Besimtarët e dinë gjithashtu se, si vuajtjet e tjera në këtë jetë, dhimbjet me emra të njohur ose të panjohur mund të shihen si një lloj prove për përsosmërinë tonë në besim ose si shlyerje e mëkateve tona. Profeti Muhamed, paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të, ka thënë: "Besimtarit nuk i bie asnjë fatkeqësi, veçse Allahu ia shlyen disa nga mëkatet e tij për shkak të saj, edhe sikur kjo të ishte një shpim gjembi".

"Shfrytëzoheni trajtimin mjekësor, sepse Allahu nuk ka sjellë një sëmundje pa caktuar ilaçin për të, me përjashtim të një sëmundjeje, që është pleqëria." (Ebu Davudi).

Përktheu: Erion Sukaj

Loti në sytë e besimtarit

***Fytyrën e laj me lotët e syve,
Gjuha ime Zotin madhëron;
Zemra më friket, trupi më dridhet,
Mëkatet pendimi m'i pastron!***

Njeriu gjendet nën fenomenin e lotimit për arsye nga më të ndryshmet. Përgjithësisht loti është emocion; njeriu vajton, qan e derdh lot si nga hidhërimi, ashtu edhe nga gëzimi; për mall, falënderim, mirënjohje, gëzim, kënaqësi, zhgënjim, mërzë, dëshpërim, frikë, shpresë.

Loti është mesazh shpirtëror e lëndor, është produkt i zemrës dhe i mendjes së njeriut, lajmëtar i komunikimit të ndërsjellë të tyre. Loti si lëndë është prej uji, simbol i jetës së gjallë, bekim e dhuratë nga Zoti i botëve.

Lotimi është një nga mrekullitë më të mëdha që Krijuesi ia ka bërë dhuratë njeriut, që vetë e krijoi me qëllime të larta, plotësisht të përcaktuara. Loti është edhe fjalë, një lloj të shprehuri të shpirtit njerëzor, por shpesh edhe fjala është lot.

Lotët dhe lutjet janë shumë të parapëlqyera, të preferuara, të dëshiruara nga Zoti i Madh, Fajfalës e Mëshirëbërës. Formimi i lotit dhe dalja e tij nga syri i njeriut është një botë më vete, një mrekulli, një e fshehtë e madhe e Krijuesit të gjithësisë. Loton edhe kafsha, por loton ndryshe, si instinkt dhe jo si emocion. Allahu e di më së miri.

Dijetarët pak njohuri kanë zbuluar edhe nga kjo e fshehtë tepër e thellë, më tepër se sa e rrok mendja jonë foshnjarake. Loti i njeriut nuk është thjesht një dukuri fizike. Edhe kur loti del nga syri thjesht nga ngacmimi i substancave që vijnë, p.sh., teksa grijmë qepën, lotimi edhe këtu nuk është thjesht mekanik; Zoti edhe këtu sjell një shkak tjetër lotimi paralel me shkakun emocional, për të pastruar syrin dhe zemrën në një tjetër mënyrë.

Loti pastron syrin dhe shpirtin e njeriut. Prandaj lutuni dhe derdhni lot përdëllimi, o besimtarë, që të gjeni ngushëllim e shpëtim të vërtetë!

"Oh, mbretëria e lotëve është një mister i madh", thotë Antuan de Sent Ekzuperi.

Lotimi i besimtarit

Adhurimi është dashuria e pafund, besnikëria, nënshtrimi, frika, përlulja, bindja, dhembshuria, shpresa ndaj Zotit Fuqiplotë e Mëshirëmadh. Adhurimi është shprehja me mish e me shpirt e dashurisë së shkallës më të lartë për Krijuesin e gjithçkaje, shfaqje, shprehje e koncentruar e besimit, besnikërisë; përlulja, dorëzimi, përkushtimi e frikë-respekti; premtimi solemn për zbatimin me përpikëri të urdhëresave hyjnore.

Loti është falënderim dhe falënderimi është stolia e mirësive. "Lutja është thelbi i adhurimit", thuhet në një transmetim profetik, ndërsa loti është lëngu i bekuar që ujit lutjen e sinqertë. Të besosh dhe të bësh vepra të mira është adhurim. Loti është argument besimi e

mirësie. Loti është drita që ndriçon mendjen dhe zemrën e besimtarit, duke zhdukur çdo errësirë të dyshimit e të ligësisë djallëzore. Një besimtar i vërtetë nuk mund të derdhë "lot krokodili".

Loti i besimtarit është i shtrenjtë, është dhembshuri, mëshirë e shpresë për hir të Zotit. Loti është besim e frikë-respekt. Loti është ajo pikë e bekuar e ujit, që tregon mrekullinë e Zotit, që e krijoi njeriun prej ujit (25:54).

Loti është pastërti për syrin dhe shpirtin. Duke pasur frikë nga Allahu, ne kemi frikë edhe nga vetja jonë, sepse e dimë se jemi kokë e këmbë mëkatarë. Mëkati njerëzor vuhet, paguhet ose falet. Fuqinë për të realizuar të gjitha këto e ka vetëm Allahu. Vetëm Zoti Fuqiplotë i gjykon drejtë mëkatet tona, ndaj është Gjykatësi Suprem, Fajfalës dhe Mëshirues i Madh.

Sumbulla e lotit, drejt zemrës

Loti jo më kot ka formën e globit, formën e planetit ku ne jetojmë, por edhe të planetëve të tjerë që pafundësisht lundrojnë në hapësirën e pafund.

Vini re gjithashtu ngjashmërinë midis formës së lotit dhe formës së kokës së njeriut. Pasi formohet në brendësi të syrit, loti merr formën e sumbullës së vesës, pastaj rrëshqet mbi faqe, mbledhet në formë rrëzeje nën mjekër dhe pikon, zbret drejt zemrës, prej nga e pati fillësën. Kjo nuk është një dukuri thjesht fizike që mund të shpjegohet me forcën e rëndësës, gjithashtu nuk është thjesht një metaforë.

Lotimi është shpesh prag shërimi nga lëngata të ndryshme. Një shpirt i çoroditur e i sëmure nuk sjell lot mallëngjimi, sepse shpesh syri i tillë mbetet i thatë. Lotimi lehtëson dhembjet shpirtërore e fizike. Me anë të lotimit lehtësohen disa sëmundje psikike e depresive.

Loti i besimtarit, shuajtës i zjarrit

"Nuk ka sy që loton e që Allahu të mos e ruajë nga zjarri. Nuk ka lot që rrjedh në faqe e që atë fytyrë pastaj ta prekë vështirësia e përçmimi. Sikur veç një njeri të qajë, një popull i tërë do të mëshirohej. Për çdo gjë ka peshore e masë për t'u matur e vlerësuar, përveç lotit, me të fiken dete të tërë zjarri." (Hadith)

VESA DHE LOTI

I mburrej vesa lotit me një të shkrepur dielli:
Përdhe ndaj baltësirës ty fati i zi të flaku,
S'më shëmbëllen ti mua, që jam një bijë dielli,
Që jam e motër e erës dhe shoqe e çdo zambaku.

Dhe loti tha: "Vërtet më lindi dhembje e zezë
Dhe dal nga syri i vuar i zemrës njerëzore:
Po kurse ti prej qiellit pikon vetëm përdhezë,
Unë ik nga balt e rëndë drejt kaltërsish qiellore.

Lasgush Poradeci (1899-1988)

BOTIMET KMSH

KALENDARË 2022
1443 - 1444 HIXHRI